

DIVATVILÁG

Szépirodalmi és divatlap

a magyar hölgyek számára.

<p>Megjelenik havonként kétszer: 8-kán és 23-kán. Minden számhoz melléklet.</p>	<p>Szerkesztőség: József-külváros, gyöngytyuk-utca, 9. sz. I. em. Kiadó-hivatal: Egyetem-utca 4-dik szám alatt.</p>	<p>Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. A Regélővel együtt: egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.</p>
--	---	---

NŐK KÖRE.

A divatkép magyarázata.

Monaszerli és Kuzmik ruhakészítési terméből.

1-ső alak. Fehér tarlatán ruha, alja ékbe szabva, alul köröskörül rózsaszín tarlatan fodrokkal s minden szélnél fölfelé futó rüchökkel díszítve; kivágott derék rózsaszín tarlatánból fehér illusion-chemisettel, s kis puffos ujjak, keskenyebb rüchökkel díszítve.

2-ik alak. Fehér ezüstpettyes tarlatan ruha; alja à la greque (görög) izlésben két sor háromszegletes, kék selyemből kivágott bordurral van díszítve, melyek köröskörül s alul fehér, négy ujjnyi széles sima tarlatannal vannak beszegve, minden sarkon pedig fehér angora-bojtjal ellátva. Derék, kék selyemből, sarkosan vágott kis lebbentyűkkel, szintén tarlatánnal és angora-bojtokkal ékítve. *Ezen kelmének ára* (egy ruhára való) 16 frt; apró színes dessinnel vagy pettyekkel, ugymint: fehér-feketével, fehér-kékkel, fehér-pirosal, 10—12 forintért is kapható.

3-ik alak. Fehér illusion-ruha; alja ékbe szabva, sarkos, viridin-zöld lyoni taffota (taffetas de Lyon) tunikával, mely fehér atlasz rüchökkel (rüs) van ékítve, s köröskörül széles fodrokkal környezve. Alul a széle bodrokkal felváltva atlaszszal van díszítve. Derék szintén viridin-zöld „taffetas de Lyon“ kelméből fehér keskenyebb rüchökkel díszítve, fehér illusion-ujjakkal. A zöld „taffetas de Lyon“nak röfe ($\frac{5}{6}$ széles): 3 ft. 75 kr.

4-ik alak. Fehér tarlatan ruha; alja egészen ékbe szabva ráncz nélkül, széles bod-

rokkal és négy ujjnyi széles vörös, kétoldalt fehér csipkével befoglalt bársonnyal, ötso-rosan díszítve. Derék vörös bársonyból lebbentyűvel, illusion chemisettel és keskenyebb csipkével díszítve.

5-ik alak. Fehér tarlatan ruha gömbölyü nehéz sárga grosfaill tunikával (tunique), kivágott fehér selyem rüchökkel környezve és virágokkal díszítve. Alul a széle, — egész a tunikáig, — széles fehér tarlatan, és sárga tarlatánnal szegélyezett fodrokkal van ellátva. Derék sárga grosfaillból (grofaill) fehér ujjakkal szintén rüchökkel díszítve. A nehéz *sárga grosfaill selyemnek* ára 5 frt. 40 kr., — de 3 frt. 95 kr-ért is kapható.

6-ik alak. Ruha, nehéz *mauve lilla velour ottomane* selyemkelméből. Alja, elől fehér tafota- és lilabársonnyal *tabliér* (kötény) formában van díszítve s fehér hattyúval körülfogalva, — hátul pedig nagy csokorral, s szintén hattyúval körülfogalva. Derék szintén hattyúval díszítve. *Ezen ruhának ára*: 150 frt. E kelme minden színben kapható.

Ezen finom izléssel összeállított ruhák *Monaszerli és Kuzmik* ruha-készítési terméből kerültek ki hol egyéb, igen csinos bálí öltönyök többnyire fehér vagy színes tarlatanból, fodrokkal, rüchökkel, bodrokkal vagy tunikákkal díszítve elegánsan összeállítva, 25—30, gazdagabb díszítménnyel 35—40, 45—50 frt-ért készíttetnek.

A fennevezett urak divattárában minden színben létező tarlatán röfe 75 kr-ért

kapható; szélessége $2\frac{1}{4}$ rőf. Alsó szoknyákra való fehér, ugyanazon szélességű organtinnak rőfe 39—45 kr. Illusion mindenszinben, $1\frac{1}{2}$ rőf szélességben, 80—95 kr ért rendelkezhető meg.

A virág-fejék legújabb alakja hosszú gyöngéd füzérből áll, melynek homlokrésze gazdagabban, több virággal van ellátva, a két lefüggő füzér pedig kisebb levelekből és gyöngéd bimbókból áll s egész a derékig ér. — Egy ilyen, fölötté bájos virágéket látunk e napokban Monaszterli és Kuzmik uraknál, melynek homlokrésze sűrűn rendezett nefelejcs-virágból, hosszú füzerei pedig igen apró moharózsabimbók- és azoknak leveleiből állt, kristály-gyöngyökkel behintve, melyek harmatként csillognak. Ezen virágék szöke hajhoz fölötté jól illik, — barna vagy fekete hajhoz pedig piros geranium-virágból és gyöngédzöld levelekből, vagy lilla-árvácskákából s fényes levelekből készült virágék ajánlható.

Ezen kecses, ízlésteljes béli öltönyökön kívül, melyeket divatképünk ábrázol, még két öltönyről teszünk említést, melyeket e napokban láttunk; ezek egy séta- és egy házi öltöny, melyek utánzásra méltók, mert az öltönyök ama neméhez tartoznak, melyek egyszerű eleganciájuk által minden szemnek feltűnnek, ámbár sem pompás színekkel, sem lebegő, csillogó diszitménnyel nem bírnak.

A séta-öltözék, sötétlila alsó juponból (szoknya) áll, *egy-oldalú ránczba* szedett volantal. Rövid sötétebb lilaszín felső ruha, angol félbársonyból, melynek szélét csipkeszerű gyöngy-paszománt foglalja be. A derék helyét selyem-blouse pótolja az alsóruhának kelméből, melyet sötétlilaszín paszománttal diszitett öv szorít a derékhoz.

A házi öltözék hamuszín poult de soie kelméből van készítve, széles volanttal uszályos alján s négy részből álló peplum lebbentyűvel övén. A volantnak úgy, mint a lebbentyűnek hullámosra vágott széle rézsutos kelmével van keskenyen beszegve, és mintegy kétujjnyi távolságban 2 cent. széles guipur-s betétellel diszítve. A derék diszítése hasonló.

Ha t. olvasónőink közül időközben valakinek egy vagy más szabásmintára lenne szüksége, sziveskedjék azt velünk tudatni s azonnal megküldjük, kívánság szerint vagy rajzban, vagy pedig papírból kivágva.

K.-Beniczky Irma.

A t h e a.

A két legfontosabb természetes folyadék, — tudnillik: vizen és tejen kívül nagy számmal léteznek más készített folyadékok is, melyeket a művelt úgy mint a félvad népek egyaránt kedvelnek s naponkint isznak. Ezek közé tartozik a thea, kávé, bor, sör sat.

Valamennyi, leforrázás által készített italokat melegen szokták inni, különösen pedig a theát és kávét. A meleg italok iránti szeretet az egész földszínen el van terjedve. A télies Oroszország zord égálja igazolni látszik ezen előszeretetet, hanem a meleg italok utáni váagnak mélyebb alapjának kell lennie, mint csupán az égálj befolyása, mert ezen italok használata ép oly honos és általános a legmelegebb tartományokban, mint a jeges Labradorban. Közép Amerikában az indián ép oly kevéssé nélkülözheti a chokoladét, mint a kreol. Dél-Amerikában a thea oly általános ital, melyet, a guacho (rabszolga) épen úgy iszik mint a gazdag birtokos.

Éjszak-Amerika benszültöttei az apalachan, osvego-, labrador-theát iszszak. Floridától Georgiánáig az Egyesült-Államokban, és szintugy Keletindiában a kávé kedvencz itala a meghonosult európaiaknak, míg Észak-Amerikában a khinai thea napjában legalább kétszer áll az asztalon.

Európában is minden országnak megvan a maga kedvencz itala, Spanyol és Olaszország kedveli a chokoladét; Német-, Francia-, Svéd- és Törökországban a kávé uralkodik; Orosz- és Angolországban, Hollandiában a thea; míg a szegény irlandiak a kakaobab hulladékából készítik meleg italukat. Magyarhonban a kávé soká ellenállt a thea ostromlásainak, de az utolsó időben a thea mindinkább előtérbe lép vetélytársa mellett, s már sok helyen a pór nép is kedvelni kezdi ezen, úgy szólván varázshatalommal bíró italt.

A thea Japán és Khina terménye, mert eredetileg csupán e két tartományban tenyésztették. A theaplánta magáévá tette a Himalaja óriás hegylánczát, uralja Thibetet és a Tatárság lópvidékét, úgy mint a rettegett Szibéria sivatag pusztáit; meghódította Oroszországot, s Moszkva és Sz.-Pétervár ép annyira rajong érte, mint Peking Khinában, Nangazaki Japánban.

Mi indította a khinaiakat legelőször a

thea-italnak használatára, bizonynyal nem mondhatni, hanem valószínű, hogy kísérletet tettek a vizet ily módon megjavítani, mely sokhelyütt kellemetlen sós ízű.

Európába először a holland keletindiai kereskedelmi társulat hozta be a theát, Angolhonba pedig lord Arlington és lord Ossory 1666-ban. A thea gyorsan vált ismertté a felsőbb körökben, s használata annyira elterjedt, hogy jelenleg a theafogyasztó emberek számát 500 millióra lehet tenni, ez pedig majdnem fele a világ összes lakóinak.

A theának termesztése arányban áll ropant fogyasztásával. Csupán Khinában 2246 millió fontra becsülik a száraz thealevelek terményét. Hát mennyi terem még Japánban, Coreában, Assanban és Javában! Az utóbb említett sziget terménye csupán a hollandi vásáron fordul elő. Sikerült kísérleteket tettek a thea-plántát Keletindia hegyes vidékén is meghonosítani, valamint Braziliában a Rio Janeiro vidékén, mi a jövőre nézve a termény mennyiségét növelni fogja. Nem lehet egész bizonynyal meghatározni, mennyi theát ad egy hold föld, de ha 400 fontra tesszük, akkor a theatenyésztés csupán Khinában 5,600,000 holdnál többet foglal el.

1853-ban Angolországban 58 millió font thea fogyott el; e szerint minden lakosra fejekenként két font esik. Oroszországba már 1832-ben 6,461,064 font theát hoztak be. Hollandiában évenként 2,800,000 font, az Egyesült-Államokban pedig 80,000,000 font fogy el.

A theát Khinában és Japánban sem használják frisében, hanem csak azután, midőn legalább egy évig szárítottan állt, mert azt mondják, hogy másként fölötte ártalmas.

A khinaiak szintugy készítik a thea-italt száraz leveleinek leforrázása által, mint mi, de cukor, rum, és tej nélkül. Japánban azonban néha finom porrá őrlik a thea-leveleket, s azt forró vízzel összekeverik, hogy gyenge pépet képezzen; így iszszák vagy inkább eszik a gazdagok. A pór nép, csekélyebb mennyiségű theát használván, felforralja leveleit a vízben s ugy iszszák. Khinában minden ember iszik theát, a fejedelemtől kezdve az utolsó koldusig. Japánban különös tanodák vannak, hol mindkét nemből való egyéneket oktatnak a thea-készítés tu-

dományában. A khinai tudósok így szólnak a theáról:

„A növények gyöngye a thea. Forrázod le száraz leveleit, s ha levét iszod, lelked felvidul, kedélyed derült lesz. Ezen italt egyaránt kedveli a tudós és a főrangu inyencz, a fejedelem és a nyomorék koldus, valamenynyien iszszák naponkint. A thea-ital kikerget a testből minden tisztátlanságot elüzi az álmoságot, jó ellenszere a főfájásnak, könnyűvé teszi a vért s azért áll oly nagy becsben az egész világ előtt.“

A nyers thea-leveleknek sem fűszeres, sem keserű izök nincsen, sem az a finom zamatjuk, mi szárítva annyira megkedvelteti; mindezen tulajdonaik csak a szárítás és pörkölés által fejlődnek ki. A sokféle zöld és fekete theák nemei, néhányat kivéve, csupán a szárítás különböző módja által készítettnek. A theának jóságát különben a thea-fanak neme, az égalj, a föld, s az évszak, melyben szedetett, határozza meg.

A legfinomabb khinai thea a nagy Peking-hegység egy alacsony domblánczolatán terem. A fekete theának legjobb nemei *bohea*, *congu*, *campoi*, *sanchoung*, *capér* és *pekoe* nevek alatt ismertek.

A bohea Fokiában terem; a pekoe (khinai nyelven: „fehér hely“) csupán a három-éves plánták gyöngéd, még ki nem fejlődött rügyei. Ezen thea-nem java Khinában is csupán a császár és a legfőbbbranguakasztalára jön, Európában csak igen gyéren, vagy tán soha sem fordul elő a kereskedésben. A zöld thea-nemek a következők: *twankey*, *hyson-skin*, *hyson*, *imperial* és *gunpowder*.

A thea-fa öt—hét láb magasra nő, s tövénel sok ágra oszlik, melyek sűrű galyakat hajtanak s az egész szép lombos bokrot képez; levele hosszukás, hegyes, sötétzöld, s mig fiatal, egészen be van növe fehér hajjal. Ezt a száraz leveleken is láthatjuk, s minél több ily bolyhos levél van a tkea közt, ez annál jobb. Virága apró, fehér, egy-soros.

Midőn a fa harmadik évében van, akkor szedik először leveleit, — hétéves korában pedig szorososan a tövénel levágják, hogy új sarjakat hajtson.

A levelek szedése különös figyelmet igényel; egyenkint kell letörni, s ha csak egy-két nappal elkésnek a szedéssel, már is lényeges különbség van a thea jóságában és becsében. Az első szedés márczius elején

történik, akkor még a levelek fölötté gyengék és pelyhesek. Ezekből lesz a legfinomabb és legdrágább thea; a második szedés áprilisban, a harmadik májusban történik. A leveleket azonnal, a mint leszedik, a szárítóba viszik, mert ha csak egy napig is állnak, megfeketednek s romlásnak indulnak. A szárítók különös épületek, hol 10—20 kemence van, ez pedig hasonló a takaréktűzhelyhez, hosszú keskeny vaslapból áll, mely alatt tűz ég; ezen lapokra töltik ki a leveleket, s gyakran forgatják. Ha annyira izzadnak és átmelegedtek, hogy kézzel nem lehet forgatni, falapáttal szedik le s gyékényen terítik szét, hol gyöngéden sodortatnak a kéz közt. Azután megint a kemence-lapra töltik, s ha átmelegszik, leveszik; ezt addig ismételik, míg a levelek jól összesodorvák s elég szárazak, aztán bádogg szelenczékberakják s úgy tétetnek el, hogy a külső levegő ne hathasson hozzájuk. A mint hiteles utazók beszélnek, az európai thea-kedvelőknek fogalmok sincs azon finom zamatról és ízről, melylyel a thea Kínában és Japánban bír. A legjobb thea is, mely Európába jön, sokat veszít valódi jóságából; a hajókon anyagul bánnak e finnyás árucikkkel, sokszor más levelekkel vegyítették sat. — Csak Oroszországból kapunk theát, melyet a szárazon hoznak; a theának e neve „*karaván-thea*“ név alatt ismeretes. Azon kínai kereskedők, kik ennek szállításával foglalkoznak, gyakran 1000 tevéből álló karavánnal jelennek meg, becserélendők theájokat fémekért és finom orosz prémekért. A karaván-thea Pekingből Kiachtán keresztül jön szárazföldön Oroszországba.

A theázás soha sem vala annyira szokásban, vagy divatban, mint most; nem is lehet képzelni oly társaságot, legyen az estély, bál, reggeli, hol a theahiányzanék, — mintha ezen zamatos italban rejlenék azon titkos varázs, mely az elmét megvilágítja, a nyelveket feloldja. A thea-üstnek kellemes zúgása, a csészék csörömpölése, az illatos pára, az aranyszínű ital, mindez oly kedélyes, s ha tán valamely társaságban unalom és csend uralkodott, alig ülnek a theasztalhoz, alig izlelik meg a lélekvidító italt, s ime a kellemes, fesztelen, szellemdus társalgásárja könnyeden foly. Azért oly kedveltek a thea-estélyek és reggelik, s az Angol- és Franciaországban szokásos „*thée dansant*“ ok, melyek azzal különböznek a többtől, hogy

ezeneken egy-két órát tánczczal szoktak tölteni s vagy este 7—9, vagy reggel 10 és 12 óra közt tartatnak. Az ilyen mulatságok nagy élvezetet nyújtanak, ez valódi iskolája a finom társalgási modornak az ifjak számára s ezer alkalmat nyújt a szépnemnek, varázshatalmának gyakorlására, — mert a családi kör jellegét viselik magukon és sokkal bizalmasabb és fesztelenebb modort engednek.

Hanem ezen kitünő ital mindezen elősorolt kellemes tulajdonait csupán *készítése* által nyeri el. Gyakran történik, hogy a legjobb akarat mellett, s daczára annak, hogy jó-minőségű és nagy-mennyiségű theát használnak el, még sem készítenek *jó theát*. A thea-készítésnél a fődolgozók egyike, hogy azon edény, melyben — külön theakészlet hiányában — a vizet forralják, *tiszta* legyen, tudnillik semmiféle zsiros, savanyu, fűszeres étel főzésére ne lett legyen használva. Két lat finom thea elég 12 személyre. A theakanna meleg legyen, azért czélszerű ezt forró vízzel kiöblíteni és kitörölni, mielőtt a theát beleteszszük. Ha a theakanna például 6 csészére való: tegyünk bele egy lat theát, ebből azonban tartsunk vissza egy jó theakanállal. A víz ne forrjon sokáig; midőn bugyogni kezd, rögtön töltsük a kannába, melynek nyílását előbb tiszta papírral dugjuk be, mert a gőzzel elillan a theának java, ama finom, kellemes zamat, mely nem egyéb illékony olajnál, melyet a forró víz felolvaszt, s mely elvész, ha a gőz szabadon párologhat el. A theakanna meleg helyen álljon 10 perczig, vagyis addig, míg a levelek, melyek elejénte mind a víz felszínén usztak, az edény fenekére szálltak. A jó theának egészen tisztának, és aranyszínűnek kell lennie. Mig a thea *huz*, a mint mondják, addig czukrot tesszünk a csészékbe, s aztán töltsük teli az illatos arany folyadékkal. Ezalatt újra felforrt a víz, s midőn a thea elfogyott, a kannába vetjük az előbb kivett kanálnyi száraz theát s újra megtöltjük forró vízzel. Az első csésze theával egyszerre tálalunk hideg sültet, sajtot, írósvajat, kaviárt, sat, a második csésze mellé édes süteményeket.

Sok háznál szokás az egyszer már leforrázott theát megszáritani s még egyszer használni, mi által az egész theát elrontják, mert mindazon anyagokat, melyek a theának kellemes ízt és illatot adnak, a forró víz már az első felöntésnél feloszlata, s ha még valami hátramaradt volna, azt a másodszeri

felöntés
haszná
vegyi
nem a
által
lemei

A
ságos
ajánl
főfaja
állítá
festél
reske
lalko
rüen
idege
fűsze
gyen
mert
rontj

T
olvas
(Pest
kező
vetke
rend

Pe
Pe
So
Pe
Pe
Ja
Ja

I
hogy
men
thea
közé

A
leges
nyujt
illető
fejlő
lötte
keve
ham
kalm
szén
phos
gön
vess
széri

felöntés bizonyára kivonta. Az ilyen kétszer használt thea fanyarsága elrontja a hozzá vegyített fris theának ízét is. Nálunk majdnem általában rummal vegyítik a theát, mi által ama finom zamatja elvész, mely főkellemei közé tartozik.

A virág-thea magában nem jó, mert tulajdonságosan illatos és gyenge; a zöld thea sem ajánlható magában, mert ez fölötté izgató, főfájást, vértódulást okoz, s valószínű azon állítás, hogy zöld színét valami ártalmas festéknek köszönheti. Theát legjobb oly kereskedésben venni, a hol kizárólag azzal foglalkoznak, s a különféle thea-nemek czélszerűen összevegyítettnek; a thea minden erős, idegen szagot magába szí, azért alig lehet fűszerkereskedésben igazi jó theát venni, legyen az bár a legdrágább, legfinomabb nemű, mert a mindenféle erős idegen illatok megromtják zamatját.

Több-évi tapasztalás után ajánlhatjuk t. olvasónőinknek *Léber Ignác* kereskedését (Pesten, barátok-tere 7. sz. a.), hol a következő jó thea nemek valódi minőségben a következő árakon kaphatók s általunk is megrendelhetők:

Pecco virág-thea legfinomabb, 1 font 8 ft.	
Pecco virág finom	6 „
Souchong	4—3 „
Pecco orange	6 „
Pecco-keverék	6 „
Jamaika-rum itczés üveg	2 „
Jamaika szintén	1 „ 60kr.

Legczélszerűbb a pecco-keverék, mint-hogy ez a fennevezett thea-nemek kellő mennyiségű vegyülete; a ki erősebb illatu theát szeret, az még külön vegyithet 8 lat közé 1 lat finom virág-theát. *B. I.*

Fölfödözések, találmányok.

A légkör egyik alkatrésze.

Reinsch tanár újabb közleményei a légkör esetleges alkatrészeiről egészen meglepő adatokat nyújtanak a villsav (Phosphorsäure) mennyiségét illetőleg, mely a kőszén égetése által folytonosan fejlődik s keringésbe hozatik. Szerinte a kőszén fölötté gazdag villsavban; ennek mennyisége nem kevesebb mint $1\frac{1}{6}$ százalék, ellenben a kőszén hamujában még nyoma is alig lelhető. Az égés alkalmával tehát a villsavat savany-anyagától a kőszén megfosztja, s így a füsttel együtt gőz-alaku phosphor képződik, mely azonban a szabad levegőn azonnal villsavvá élenyül. Ez most a légnedvessége által vagy feloldatik, vagy mint parányszerű jegecsecske lebeg; de mindkét esetben előbb

vagy utóbb a légköri esapadék által leveretik, s a földtalajtól fölemészttvén, ily módon is a növények táplálékul szolgál. Ha most meggondoljuk, hogy csupán Angolország évenként 1600 millió mázsá kőszentet termel, mely tehát vagy ott vagy máshol feltüzeltetik, s ha Európa többi országainak termelését és fogyasztását 500, Amerikáét szintén 500 millió mázsára tesszük, azt látjuk: hogy évenként 2600 millió mázsá kőszén ég el, s az emellett kifejlődő villsav — csak 1 százalékkal számítva — 26 millió mázsát tesz. Dr. Reinsch szerint tehát ez utóbbi anyagból egyetlenegy év többet állít elő, mint a mennyi a föld összes növényzetének föntartásához 20 év alatt szükséges. Ezért ő, tekintettel ezen eredményre, a földművelési és trágyázási kísérleteket illetőleg a villsav mesterséges előállítását a szántóföldek részére fölösleges pénzkidánsnak mondja, annál is inkább, minthogy a villsav épen nem trágyaszer, azaz nem mozditja elő a növényéletet; e czélra csak az állati hulladékok és legényt tartalmazó maradékok, tehát istállótrágya vér, szarv, sat. hasznosak. — Mig tehát Liebig iskolája mindig újabb győzelmeket arat, most egy új ellen száll vele sikra. E harc kimenetelére kíváncsiak lehetünk s azt hasznunkra is fordíthatjuk, különösen ha a nevezett tanárnak sikerül — mint igéri — tényleg bebizonyítani, hogy a villsavtól teljesen ment talajban növesztett növények ez anyagból kellő mennyiséget foglalnak magukban, melyet természetesen csak a levegőből nyerhetnek vala.

Önmagától becsukódó ablak.

Mikép lehet az ablakot oly készülékkel ellátni, hogy esős időben önmagától becsukódjék? — e kérdést, mely a házi kényelem körébe tartozik, egy angol sajtóságos módon oldá meg. Könnyen készíthető oly rugó, mely a nyitott ablakot becsapni törekedjék. Most csak oly készülékről kell gondoskodni, mely által a közönségesen kifeszített rugó az eső kezdetével szabadon működhesék. Az ezen feladatot teljesítő készülék bizonyára valami finom physico mechanikai szerkezet? Épen nem; az nem más, mint — egy darab czukor. Ez mindaddig kifeszítve tartja a rugót, mig az első esőcseppek, melyek kis csatornán reá vezetettnek, ellenállási erejét meg nem semmisítik. Alig szükség megjegyezni, hogy ezen naiv találmány Angolországban már szabadalmat nyert, s az idei párisi világtárlaton be lesz mutatva.

A hajnak ápolásáról.

A haj az emberi szépség lényeges alkatrészeinek egyike; dísz, melylyel az alkotó természet valamennyi élő lény közt egyedül főkegyenczét, az embert ajándékozta meg, s mint őt a teremtés, úgy nevezhetők a hajat az emberi test koronájának. Az ő úgy mint az új kor költői számtalanszor megénekelték az arany- és hollófürtöket, melyek esz-

ményképek bájos arcát árnyalják, s ellenben alig képzelhetni kellemetlenebb, szemérsétebb látványt egy kopasz nőfejnél.

A jelenkor ferde divata azonban kissé leszállította azon gyönyörű természetes díszbecsét s megfosztá költőiségétől, mióta minden fodrász kirakatában a legpompásabb hajdíszeket, fürtöket és fonadékokat láthatjuk, s a költő, ki imádoztja aranyfürtjeit megénekli, nagy zavarba jöhetne, nem tudván: a természet művét, vagy a művész teremtményét csodálja-e hölgye bájos fejecskéjén.

A hajnak szépségét színe, tömörsége, fénye és hossza képezi, s fájdalom! ezen tulajdonok egyikét sem lehet megszerezni, ha a természet megtagadta valakitől, — mi azonban a legkritkább esetek közé tartozik, mert a természet jó, gondos anya s nem vonja meg gyermekeitől, a mit szükségesnek lát. A hajnak fénye s nagyrészt tömörsége is, gondos és helyes ápolásától függ; a szín nem oly lényeges, ez inkább egyéni izléstől függ. A hollófeke haj szép, épen úgy mint a szöke, sőt a vörös sem rúg, ha az arcszínnel öszhangzásban áll; sajátságos kecses bir ama bizonyos gesztenyeszín haj, mely többnyire göndör s természetes apró hullámokat képez, melyek, ha a nap fénye rézsút megvilágítja, aranyozottnak látszanak. Ezen hajszínt Leonardo da Vinci, Murillo, Van Dyk Madonnáin csodáljuk.

A haj szépségének első feltétele a tisztaság. Ne resteljük hajunkat este, lefekvés előtt kibontani s jól kifésülni a portól, mely a nap lefolyta alatt rá szállt, megtisztítani, aztán fonjuk be gyengén, s ne kössük meg, ne tüzzük fel hajjával, csak hajtsuk össze fejünkön s kössük le hálófököttel. Legcélszerűbb e végre az egyszerű horgolt háló, mely nem fojtja vissza a fej kigőzölését, mi az egészségnek és a haj szépségének árt. Fölötte ártalmas a hajnak a hideg vizzeli locsolás, a viaszkenőcs s minden szeszes folyadék.

A víztől és viaszkenőcstől elvesziti fényét s természetes selyemszerű lágyságát, végre hasonló lesz a sertéhez s kellemetlen szagot kap. A szeszes folyadék, legyen az francia-égettbor, közönséges pálinka, vagy bármi más, fölötte káros hatást gyakorol, mert ez felosztatja a hajnak természetes zsirját, szárazzá s törékenynyé teszi a helyett, hogy — mint fonácul hiszik s tudat-

lan kuruzsolók hirdetik — a hajnak gyökerét megerősitené.

Igen kevés kivétellel úgy van mindazon hajnövesztő szerekkel is, melyeknek nagyhangu hirdetéseit a lapokban olvassuk, s melyek vagy egészen ártatlanok és — hasztalanok, vagy oly anyagokat tartalmaznak, melyek káros hatást gyakorolnak az idegrendszerre és az erszényre is; mert mind ezen szerek roppant drágák, s ha valamelyikét értelmes vegyész által megvizsgáljuk, meggyőződünk, hogy azt magunk is — árának tizedrészén s jobb minőségben előállíthatnók.

Ártalmas a hajzatnak azon ujkori szokás is, hogy a leányoknak haját 10—12 éves korukig folytonosan vágják. Tény, hogy a vágás által tömöttebb lesz a haj, de ha az nagyon gyakran ismételtetik, ez végre annyira meggyengül a folytonos kényszerített növés által, hogy végre hullni kezd s elveszti ujratermődési erejét (Reproductions-Kraft). Ebből következik aztán, hogy sok nő, kinek gyermekkorában gyönyörű tömött haja volt, ezen díszét elveszti, midőn a fejlődés korszakát túlhaladja. Ez nagyon természetes dolog. A testnek termődési ereje legtevékenyebb — fejlődésének korszakában; a haj pedig hasonló a plánta növényhez: ha ennek hegyét levágjuk, új erővel s több sarjakat hajt, de ha a metszést nagyon gyakran ismétljük, végre elgyengül, elsínlődik, s a növény, melyet ily módon természetelleni fejlődésre, megerőltetésre kényszerítettünk, sokkal előbb kivesz, mint az olyan, mely természetszerűen módon gondos, értelmes kezek által ápolva nőhet.

A haj nem a gyökérnél, de — úgy mint minden plánta — a hegyén nő, s tápját a vérből s egyéb nedvekből szíja. A hajszál nem tömör test, de fölötte művészileg és gyöngéden szervezett cső, miből következtethetjük, hogy tápjának egy részét a levegőből szíja, úgy mint a plánta is levelei által. Azért gondunk legyen rá, hogy a levegővel érintkezesség, tartsuk tisztán, ne kenjük vastag tapadó kenőcsökkel, mert ezáltal bedugulnak a hegyein lévő parányi nyílások s így elvonjuk tőle tápjának egy lényeges részét; fölötte hasznos a hajnak, ha néha megmosatik.

E végre vegyünk tiszta folyó- vagy esővizet s midőn forr, vessünk bele egy maroknyi tiszta szitált hamut, aztán vegyük le

a tüzről s hagyjuk megtisztulni. A víznek jó melegnek kell lennie, hogy a hajra tapadó zsirrészeket feloszlassa; a mosásra legjobb az egyszerű fehér mosószappan. Ha a haj és fejbőr jól beszappanoztatott és megdörzsöltetett, le kell öblíteni, s kissé kinyomni, aztán tiszta meleg vízben tojás sárgájával újra megdörzsölni és lemosni. A haját nem szabad vizesen befonni, vagy szorosan összekerni; törüljük meg jól s hagyjuk szabadon míg megszárad. Ha a haj hosszú, hosszának mintegy harmadát be kell fonni s előbb a fejet és a hajnak felső részét mossuk meg, azután bontsuk ki végeit s fonjuk be gyengén felül s mossuk meg alsó részét; így nem bonyolódik össze s könnyű lesz kifésülni. Arra kell a hajmosásnál különösen ügyelnünk, hogy ne kenjük meg a haját, a míg tökéletesen meg nem száradt, különben megavasodik rajta a zsír s ez kellemetlen szagot okoz s a hajnak is árt, mint általában véve minden *avas zsiradék*.

A számtalan hajkenőcsőket megnevezni, és azoknak hasznos vagy káros hatásait fejtegetni, nem tartozik ide; csupán egy példát hozunk elő, melyből kedves olvasónőink a többire nézve is láthatják: mennyire bízhatni ama pompás hirdetésekben. Nemrég fölötté nagy zajt ütöttek a „*Makaszar-olaj-jab*“, melynek majdnem csodatevő hatást tulajdonítottak, s mely sok pénzt csalt ki a hiszékeny közönség erszényéből; pedig ezen drága, csodahatású szert oly olcsón készíthetjük magunknak itthon is!

Vegyünk egy bizonyos mennyiségű, például 40 kr. ára friss mandula-olajt s tegyük bele néhány ökörfark-virágot, s forraljuk fel új bádoggal bögrében; vessünk bele egy darab tiszta Alkana-gyökeret, melynek latja a gyógyszer-tárban egypár krajczárért kapható, és töltsük üveg, vagy porcellán-edénybe s hagyjuk 24 óráig állni; azután csepeg tessük át fehér itató-papíron s töltsük csinos üvegbe, tegyük közéje vallami kellemes illatu olajt, például milles fleures, vagy rózsá-olajt, keverjük össze, s a legszebb piros makaszar-olaj készen van 60 kr-ért, melynek üvege 2 — sőt négy frt, ha az illatszertárban vesszük, — és így legalább meg vagyunk győződve, hogy tiszta, ártatlan szerrel kenjük hajunkat. Megjegyzendő, hogy ha olajt akarunk használni, legyen az mandula-, dió-, vagy fa-olaj, azt előbb fel kell forralni, mert különben megavasodik.

Különös jó finom hajkenőcsöt lehet lúdzsír-ból készíteni. Vegyünk szép tiszta lúdhaját s felapritva tegyük gyenge tüzre; midőn olvadni kezd, fordítsuk meg tiszta kanállal, s ha forr, szedjük belőle porcellán-tálba annyit, a mennyit elégnek gondolunk. Megjegyzendő, hogy a zsirnak nem szabad addig forni, míg a hajt tepertővé sül, és csupán az első zsirt kell leszedni, mert az a legfinomabb, ez a zsirnak olaja. A tálat hideg helyre teszszük, s ha a zsír meghűlt, új fakanállal keverjük addig, míg hófehér habbá vált; akkor tegyük bele tetszés szerint illatos olajt, melyben előbb alkana-gyökér ázott, keverjük össze jól s rakjuk üveg- vagy porcellán-tégelybe, kössük e hóllyaggal s tegyük el száraz, hűs helyre. Ezen szép rózsaszínű hajkenőcsöt hónapokig el lehet tartani a nélkül, hogy megromlanék. Lúdzsír hiányában disznóhájból is lehet a fenébb leirt módon hajkenőcsöt készíteni. Sokan kedvelik a perubalzsamot is, ez is ajánlható, ha nem hamisított. Zsirrall összevegyítve hasznos a hajnak.

A haj szépségének egyik legnagyobb elensége az *álhaj*, s ha szépolvasónőink tudnák, honnan kerültek ki néha azon szép fonadékok, fürtök, hajdiszek, melyeket a fodrászok kirkataiban csodálunk: valóban, minden divat daczára, undokkal fordulnának el ezen idegen disztól. A hajnak szépsége nem csupán *mennyiségétől*, hanem inkább *minőségétől* függ, s az álhajnak nem lehet soha azon fénye, simulékonysága, ama sajátságos vonzó, bájos varázsereje, mint az igazinak; mert az *holt anyag* s ezt az életerő melegíti át.

Födolog az, hogy a haj sűrű tömött legyen, egyaránt fődve be az egész fejet; azért gyakran kell a választék helyét megváltoztatni, nem kell a hajjal durván bánni a fesülésnél, nem kell erősen kötni s naponkint jól kifésülni. A kautsuk-fésűk nem ajánlható, mert a haját szaggatják; legjobbak a valódi bivalyszarv-fésűk. A hajtuk jó fény-mázzal legyenek bevonva; sárga hajtuk ártalmasak, mert a zsirrall érintkezés által bizonyos zöld anyag képződik rajtuk, mely nem egyéb, mint az annyira ártalmas rozsdá, mely a legerősebb mérgek egyike.

A finom selyemlágy, úgynevezett cendre (hamuszőke), úgy mint az arany-sárga haj legfinnyásabb s a legfinomabb olajt és leggondosabb ápolást igényli; ez a leggyöngébb is. A legerősebb haj a gesztenyeszínű,

mely, ha a nap rá süt, sárgába játszik; ezen hajszint majdnem általánvéve oly egyének-nél látjuk, kik különös testi erővel bírnak, s az többnyire természetes hullámokat képez. A fekete haj is kétféle: az egyik fényes, de nem finomszálú; s ezt nevezik hollószínűnek. A másik puha, nem ritkán göndör, tömött, engedékeny, de nem fényes, inkább gyapju-szerű; ez is fölötte szép lehet, ha illőn ápol-tatik. A vörös haj — ezt valóban nem tudjuk hová sorozni, — szintén szép a maga nemé-ben, s egyedül az egyéni izléstől és nézettől függ, úgy mint a divattól is, szépnek mond-hatni-e vagy nem; a régi rómaiak például szépségnek tartották. Nézetünk szerint min-den haj szép, ha gondosan van ápolva, ästhe-tikai izléssel rendezve, s a fej bőrét egyenlő sűrűségben födi.

A legártalmasabb szerek közé soroz-hatni a különféle hajfestő folyadékokat és kenőcsöket, s nem ritka eset, hogy oly egy-ének, kik az ilyen szereket használták, vagy egészen elvesztik hajokat, vagy egészen megöszülnek, vagy pedig más bajokban kez-denek szenvedni; mert ezen szerek gyakran káros hatást gyakorolnak az idegrendszerre. A festett haj mindig vagy zöldbe, vagy lila-színbe játszik, a mint épen a világosság rá esik.

A hajnövesztő szerek közül itt csupán a *marzsirt* említjük fel, de ez fölötte ritkán kapható hamisítlan minőségben, mert csak nagyon jó erőben lévő kövér ló marján van zsír, az ilyenek pedig csak valami véletlen szerencsétlenség esetében lesznek a halál ál-dozatai, s ekkor is ritkán jut valakinek eszébe a marzsirt gondosan összeszedni, s azonnal frisében fölhasználni, úgy mint fentebb a lúd- és disznózsírból való hajkenőcs készíté-sénél említettük; ha pedig nem készítik fri-sében s a kellő tisztasággal és óvatossággal: megavasodik és több kárt tesz mint hasznot. Ezen marzsir *Bécsben* kapható; egy tégely ára *1 frt.* (Megrendeléseket szerkesztőségünk szívesen teljesít.) A legártatlanabb hajfestő szer a *díóhajolaj*, hanem használata alatt gyakran kell a fejet megmosni.

E szerint mondhatni, hogy a hajnak szépsége nagyrészt annak gondos és helyes ápo-lásától függ, mert ez megőrzi fényét, lágy-ságát és a legtöbb esetben tömötségét is.

A hajnak tökéletes kihullása mindig valami betegségnek következése, valamint minden hajbetegség nem önálló baj, csak

valami más testi bajból ered, mi által azon nedvek, melyek a haj táplálására szükségel-tetnek, apadnak.

Szép a haj, ha holló- vagy aranyfürtök-ben omlik az ifjuság hószin vállaira; és szép, ha a tisztos matrona homlokát ezüst korona-ként disziti!

K. Beniczky Irma.

A szoba- virágok téli ápolása.

A virágvásár, hol értelmes, szorgalmas kertészek hetenkint árulják a virágokat, melyekre annyi gondot kell fordítaniok, mindig el van látva viruló növényekkel. Minden hó, minden hét új példányokkal lepi meg a vevőt, s mióta a kertészet any-nyira előrehaladt, s az iparnak ezen termé-keny ága részint a kertészek belátása, részint az utazó fűvészek szorgalma által oly gaz-daggá lön, majdnem lehetetlenség a dísz-növények számtalan fajait megnevezni s elő-sorolni.

Még alig 25 éve, mióta a virágvásár oly gazdag lett a dísznövényekben; azelőtt leg-feljebb néhány száz példány ugyanazon fajtából jött elő a kereskedésben, s az nagyon is érzi ezen szegénység hátrányos követ-kezményét. Jelenleg alig van oly virágfaj, melyet nem hoznának a vásárra.

A virágvásárok minden-rangú és korú egyének találkája; itt a társadalom minden rétegei képviselvék, a fényes fogatban ülő főrangu delnőtől a szerény varróleányig, s mindegyike megfizeti adóját, mert mind kedveli a virágokat, és az aranyos rácszatú balkontól, a pompás teremtől kezdve, melybe alig hathat a napnak egy sugara a nehéz selyemfüggönyök gazdag redőin keresztül, egész a padlásszoba szerény ablakpárká-nyáig, mind oly kopár lenne, ha a virágok színök pompájával s illatuk kellemével nem szépítenék.

De az élvezet, melyet ezen vett virágok nyújtanak, nem szokott tartós lenni. A viritó növény, mely oly fris, oly pompás vala, mi-dőn a kertész kezéből átvettük, rövid idő mulva elveszti fényét, pár napután nem egyéb mint szín- és illattalan hullá. Innen származik azon fonák hiedelem, hogy a kertész ol-tatlan meszet tesz a virágedény fenekére, mi a virágot túlságosan hajtja, viritói kény-szeríti s végre gyökereit megtámadja és megégeti. Hanem ennek más, igen termé-szetes oka van. Erősebb növények is elsín-

lödnek s tönkre jutnak, ha a melegházból kivétetnek, hol hajtásuk túlságosan előmozdítottatott, hogy a szokott időn kívül viruljanak. Ott mindennel környezve valának, mi gyarapodásukat előmozdítja és feltételezi; melegség, lég, nedvesség, gondos őrizet minden káros behatástól, — ezek valának jólétöknek, virulásuknak tényezői. De a kertész oltalma alól hirtelen kitétetve a külső lég befolyásának, ennek emésztő tevékenysége megöli; ott rendszeren meglocsolattak, ovatosan és észszerűleg, míg most egyszer túlságosan megöntözik, másszor meg szomjazni hagyják szegényeket.

A virágoknak szobáinkban való elhelyezése is többnyire árt nekik; mert nem gondolva azzal, mit követel a virág életének feltételeül oda állítjuk a virágasztalt vagy állványt, a hol legtöbb hatást okoz, legyen az bár egészen távol a világosságtól, s a mellett, hogy rendetlenül öntözzük, se levegőt, se napfényt nem adunk nekik, s így rövid idő múlva elhervadnak s meghalnak.

Hogy a virágokat minél tovább szép, viritó, fris állapotban megtarthassuk szobáink díszére és szemünk élvezetére, nem szabad azokat azon cserépből kivenni, melyben vettük, azért szépen elrendezhetjük a virágasztalon vagy állványon, úgy mint egyes porcellán-edényekbe is betehetjük cserepestül, hogy színeik és alakjaik szerint oszthassuk be; hanem arra mindig oly helyet választunk, hol a lehető legtöbb levegőt és napfényt kaphatják, tudniillik az ablakok közelében. Éjjelre a szoba közepére húzzuk az asztalt, nehogy a fagy a gyöngéd növényeket érhesse; nyáron is kell azt tennünk, de nappal, hogy az erős verőfénytől megóvhassuk.

Az öntözésre is különös gondot kell fordítanunk. Ennek rendszeren kell történnie, és csak annyira, hogy a föld mindig nedves legyen; ha az öntözésre kemény, azaz kútvizet kell használnunk, az előbb mindig egy pár napig álljon, mit sem tesz, ha kissé poshadt lenne is, — ez inkább használ a virágnak. Legczélszerűbb a virágokat kis öntözökannával megfecskenedezni, hogy a port lemossuk leveleikről. Mint tudva van, a növények tápjoknak egy részét a levegőből szívják fel leveleik által, melyek e célra számtalan apró pórusokkal ellátva; ha a porleveleiket belepí, ezen finom nyílások bedugulnak s a szegény virágnak el kell

vesznie, mert tápjának egyik lényeges részét nélkülözi. A víz, mely az öntözésre használtatik, ne legyen hideg, hanem legalább a szoba rendes melegével egy fokon álló. A hol folyóvizet lehet kapni, ott azt kell az öntözésre használni.

A viritó növényeken kívül a következők is használhatók a szobák díszítésére: apró levelű myrthus, mirsina africana, ficus elastica, phomium tenax, dracaena australis — rubra és congesta, — chamaerops humilis, begonia, lycopodium denticulatum és apodium. Ezen növények könnyen megszokják anyomasztó szobai levegőt, úgy mint a kaktuszok mindenféle nemei, melyek most már annyira meghonosultak nálunk, hogy nem csak phantasztikus idomaik, de pompás virágaik miatt is érdekesek. A lycopodium szép mohabokrokhoz hasonlóan soká tart a szobában, ha kellőleg öntözzük, s ha az ilyen lycopodiumbokorba néhány levágott virágot csinosan elhelyezünk, valóban pompás látványt nyújt e szép növény, mely minden tekintetben méltón foglalhat helyet bármi gazdagon rendezett teremben.

A téli virágok közül a következőket lehet — habár csak rövid időre — a virágasztal s illetőleg a szoba díszítésére használni: Azalea, c. mellia, cineraria, chrysanthemum frutescens, crocus, cyclamen, daphne, erica, heliotrop, hepatica, justicia, megasea, mimosa, rhododendrum, iberis semperflorens, primula veris, aztán kora-tulipán, jácint, árvácskák, ibolyák, rezeda. A főt elősorolt növényeknél megtartottuk azoknak latin neveit, és pedig egyrészt azért, mert fűvészeti helyes magyar műszavaink — fájdalom — csak gyéren vannak; másrészt, mert ha lennének is, a latin elnevezések még most inkább ismeretesek a növénykedvelők, valamint a kertészek előtt.

A virágok ápolása egyike a legczélszerűbb foglalkozásoknak ifjú leánykák számára, s e kedves szép növények a rájuk fordított gondot gazdagon meghálálják azon élvezet által, melyet színek pompája és illatjuk kellemé nyújt, s ezen élvezeten kívül még hasznosak is az egészségre nézve, mint gyógytanilag bebizonyított, mert a növények nappal a levegőnek azon részét szívják magukba, mely az embernek ártalmas, s már e tekintetből is megérdemlik, hogy szobáinkban növeljük s gondval és szeretettel ápoljuk.

Konyhaszat.

Ludhus barna lével.

A zsirnak tömött lud bőrétől megfosztott húsát szépen feldaraboljuk, s aprólékjával együtt, máját kivéve, széles lábasba rakjuk; egy itcze vörös bort, egész borsot, szegfűszeget, új borsot, vöröshagymát, sót, czellert, peterzselyem- és sárgarépa-gyökért, egy-két gerezd foghagymát teszünk rá s jól letakarva főzzük meg puhára. Aztán kiszedjük a húst, melyet hosszú tálban szépen elrendezünk; a levet sűrű szitán átnyomjuk, a lud véret s egy citron levét keverjük közéje s újra forraljuk, míg sűrű lesz; izlés szerint egy darabka cukrot is tehetünk bele. Aztán a husra öntjük s apró, finomul készített zsemlemorzsza-gombócczal vagy párolt rizszel körülfogalva a tál ljuk.

Finom lud-kocsonya.

A bőrtelen lud testét úgy a mint fennebb említettök, összedaraboljuk, s mindazon fűszerrel és gyökérrel, de fehér borral, teszszük a tűzre, s még egy burjulábat is teszünk hozzá, több darabra elvágva. Ha a hus elég puha, vegyük le s hagyjuk kissé meghűlni, aztán szedjük ki a húst, rakjuk mély tálba, vagy más formába, — csak ne legyen rézedény. Aztán szűrjük meg a levet sűrű szitán, — s ha egészen tiszta, átlátszó kocsonyát akarunk: itató-papíron keresztül tegyünk hozzá egy kevés jó borecetet, forraljuk fel még egyszer s töltsük a ludhútra úgy hogy egészen be legyen takarva. Ha a kocsonya megkeményedett, fordítsuk ki lapos tálra.

Az ilyen kocsonya elállhat téli vagy őszi időben egy-két hétig is; csak hogy akkor tiszta kő- vagy porcellán-edénybe kell lerakni, s hólyaggal lekötvé száraz helyre eltenni.

Gesztenye-compot.

Két font szép, válogatott nagy gesztenyét meghámozva forró vízbe teszünk, pár perc múlva könnyen lejön a belső héja is; ez megtörténvén, friss vízbe teszszük, azalatt egy pint vízben egy darab vaniliával egy font cukrot forralunk fel; midőn jól felforrt s a cukor megtisztult, a gesztenyét tiszta kendőre kiszedjük, megtöröljük s a forró cukorba teszszük, — de az edény lapos és széles legyen, mert egymásra nem szabad rakni a gesztenyét, s aztán letakarva lassu tűzön puhára főzzük, de csak annyira, hogy egészben maradjanak. Midőn meghült, ovatosan kiszedjük s gulaalakban rendezzük el compotálra vagy kristálycsészébe; a szirupot ismét fölteszszük a tűzre s felforraljuk, hogy sűrűbb legyen, a gesztenyére pedig egy kis „marasquino di zara“-liqueurt csepegtetünk, mi a gesztenye ízét még kellemesebbé teszi. Midőn a szirup elég sűrű, a gesztenyére öntjük és hidegen tálaljuk.

Ily módon elkészítve a gesztenyét, hosszú ideig el lehet tartani, csak hogy akkor nem tálba, hanem compot-üvegbe rakjuk s a sűrű szirupot rá-

töltjük, hogy a gesztenyét betakarja, aztán hólyaggal vagy hólyaggal bekötjük, s hűvös, száraz helyre elteszszük. Az ily compot a tavaszi időben, midőn már a gőzben főtték elfogytak, friss gyümölcs pedig még nincsen, föltötte jó szolgálatot tesz. — Befőzésének ideje október végével van, míg a gesztenye egészen jó és friss.

A szappanfőzésről.

Közönséges szappanunk zsirból és sóslúgból áll, melyeket a főzés által kötünk össze. Mindenki tudja, mennyire szükséges a szappan minden háztartásnál, s annak készítését minden gazdasszonynak tudnia kellene, nehogy hiában annyi pénzt adjon a szappanfőzőknek. Minden háznál lehet az év folytán körülbelül annyi zsiradékot szedni össze, minek másként hasznát nem vehetni, a mennyi szappan szükséges. Ehhez nem szükséges csupán tiszta fagygyú; össze kell szedni a leves habját, minden szalonna-, sonkaszir-, füstölt hus zsirjának maradékait, a gyertyatartókról leszedett fagygyút, tepertő-, elromlott zsir-, vaj-maradékot, a hol sok húst szoktak főzni, el kell tenni a csontokat, s ha egy bizonyos mennyiség együtt van, jól kifőzni, a zsirját pedig a többihez tenni, úgy mint a szerencsétlenség által elesett marhák, juhok, stb. fagygyúját, kivéve ha valami ragályos dögvész áldozatai lőnek. Az ilyen mindenféle zsiradékot oly helyen kell tartani, a hol nem lesz kukaczos, legjobb azt időnkint erős lúgban kifőzni s a zsirját leszedni.

Ha husz font zsirunk van, mi közt legalább 6 font tiszta fagygyú legyen, jó maró lúgot csinálunk. Három véka szitált fahamura veszünk fél-véka oltatlan meszet, a hamut valami kamrában vagy félszerben tiszta helyen meglocsoljuk langyos vízzel, s jól összekeverjük; ha egyenlőn nedves, hegyes rakást idomítunk belőle, tetején gödröt csinálunk s beleteszszük a méaszt, melyet szintén langyos vízzel meglocsoltunk, s aztán betakarjuk hamuval. Így hagyjuk 4—5 óra hosszat állni, azután jól összekeverjük lapátal. Ezen keveréket aztán csapos lúgzóba rakjuk, melynek fenekére arasznyira szalmát — legjobb, ha van repcze-szalmát, — tettünk, a hamut jól le kell nyomogatni s midőn az egész a lúgzóban van, töltsünk rá forró vizet. Két óra múlva kihuzzuk a lúgzó dugóját s leeresztjük a lúgot, hanem megint rá töltjük, s ezt még egyszer ismétéljük. Ha

tojást teszünk a lúgba s az a színén uszik, úgy elég erős, hanem frisében kell felhasználni, nem pedig soká állni hagyni.

A zsiradékot azután üstbe tesszük, melyet félig megtöltünk a fenn leirt lúggal, aztán lassu tüzön s folytonosan keverve főzzük; ha ki akar futni, mindig hozzá töltünk egy-egy keveset a hideg lúgból. Mintegy hat óra után, mialatt folytonosan forrt, sűrűdni kezd a szappan, elválnak a keverő-lapáttól s fonalként húzódik; most, folytonos keverés alatt, egy-egy marék sót teszünk közéje, míg a szappan apró darabokban a keverő-lapátra ragad; ha olyan mint a köles, akkor sok benne a só; ezután hagyjuk még egy óráig forrni. Most próbáljuk meg; vegyünk belőle egy kanállal s dobjuk hideg vízbe; ha azonnal elmerül, — eléggé főtt; vagy tányérra tegyünk belőle, ha meghült s ha nem ragad ujjainkra, midőn nyomogatjuk, — szintén annak jele, hogy eleget főtt. Ekkor eloltsuk a tüzet s a szappant másnapig az üstben hagyjuk; ha eléggé kemény, feldaraboljuk s szellős, száraz helyen állítjuk fel; vagy pedig melegében leszedjük s különös formákba töltjük.

Oly helyeken, hol kuksót lehet kapni, a szappanfőzés sokkal egyszerűbb.

Husz font, szappannak való zsirra 80 itcze folyó- vagy esővizet forralunk s ahhoz veszünk 10 font kuksót, három font oltatlan

meszet, s mindezt egy ideig jól keverve, forrni hagyjuk. Ha meg akarjuk próbálni, vajjon elég erős-e, mártsunk bele egy csomó szört vagy gyapjút, ha eleszi, — akkor elég erős. Ezután lugzóba töltjük s higgadni hagyjuk. Ha egészen megtisztult, vagy ötven itczét mérünk belőle az üstbe, beleteszük a zsirt és csendes tüzön hagyjuk forrni 4 óra hosszat; ha elég sós, akkor elválnak a zsiradék. Ha nem sós és fehér szappant akarunk készíteni, időnkint egy-egy kis sót vetünk bele; ha meg akarjuk próbálni, jó-e már, — mártsuk be egy fakanál nyelét, s hagyjuk kihűlni, s aztán nyomjuk tenyerünkre, ha szétmállik: akkor még zsiros, ha pedig felsodródik a tenyérrel: már rövid idő múlva jó lesz. Most le kell szedni a lúg felszínéről, s a meghagyott lúgból vagy tiz itczét töltünk a tiszta üstbe, s újra felteszük a már lúgjától elválasztott szappant s egy pár óráig forrni hagyjuk, azután vízbe mártott s jól kifacsart lepedőt borítunk egy e czélra szolgáló fiókra, s a szappant nagy kalánnal leszedjük az üstből s a fiókba töltjük. Ezután újra felforraljuk az első lúgot, melyet meghagyunk, töltjük teknőbe, s ha kihült, szintén keménynyé válik s kivágható lesz. Ez csekélyebb minőségű szappan, melyet nem használunk finom ruha mosására.

Vörös Eszter.

OLVASÓ-ASZTAL.

Egy író ifjúsága.

Általános és természetes tünemény, hogy az atyák, ha csak némi lecsvágyal birnak, fiaikban önmaguknak javított diszkiadását ohajtják látni; ezért fájdalmat okoz nekik, ha énjük új kiadása rozsz papíron és tele sajtóhibákkal kerül a világ elé. A fiu mindig másodpéldánya atyjának, bár a nevelés s a külbefolyások hatása folytán különböznek is tőle, — s ha az atya még annyira csalódnék is: csak figyelemmel észleljen, s gyermekének látszólagos idegenszerű álczája alatt bizonyára önmagát találandja föl. Ez állítást igazolja a híres *Balzac* példája is.

Balzac, az atya, először ügyvéd volt, s azt ohajtá, hogy fia (szül. 1799-ben Tours-ban) szintén az legyen. Azonban már a forradalom idején lemondott ez életpályáról az atya, s később nőül vevén a párisi kórházak igazgatójának leányát, Toursban, hol ezalatt birtokos lőn, egy nagy kórház vezetéséhez fogott.

Neki fő-e zmeje vala az egészség megőrzése, s minél hosszabb ideig élhetni; kiszámítá, hogy az ember száz és egynéhány éves korra juthat az életerő kellő ápolása mellett, azért erre fölötté nagy gondot fordított. Eredetisége Tours-ban közmondássá vált, s szavakban és tényekben egyaránt nyilvánult. Folyvást korholá a szülőköt és a kormányokat, hogy az emberi-nem javítására annyi gondot sem fordítanak, mint az állatok nemesítésére. Kitünő emlékezőtehetséggel volt megáldva, s még husz év múlva is idézé a szavakat, melyeket egykor hozzá intéztek; a mellett alaposan és sokoldalulag képezett egyén vala, kitől fia igen sokat tanult, a mit később írói pályáján haszonnal értékesíthetett. E tekintetben nem kevesebbet köszönhet jeles anyjának is.

Balzac nővére, Surville asszony mondja róla: „ő atyjának eredetiségét, emlékező-, figyelő- s ítélőtehetségét, anyjának képzelőtehetségét, valamint mindkettőnek erélyét és jószágát öröklé.”

A gyermek Balzac első négy évét egy vidéki parasztnő ápolása alatt töltte. Később egy szigorú, majdnem zárdai collegiumban tanult, honnan hosszabb idő múlva szülőihez visszaküldték, mert csak a lustaság- és könnyelműségben tünt ki. Most szigorú anyja gondjai alá került. Ekkori érzelmeiről szülői semmit sem tudtak; ő atyját könyörületlen bírónak tekinté, ki őt nem érti, — anyját szereté, de szigorától félt.

Párisban, hol atyja 1814-ben állambivatalt nyert, Balzac még két évet töltött egy nevelőintézetben, keveset ígérő tanulás közt, azután pedig véglegesen visszatért a szülői házba, s magát a jogi tanulmányoknak kelle szentelnie. Ez életpálya nem csak szép tervekkel, de biztos kilátással kecsegteté, annál nagyobb lett tehát a megdöbbenés, midőn a huszonegy-éves ifju, bevégezvén tanulmányait s kiállván a vizsgálatokat, a kínálkozó kényelmes jövőről lemondott, többre becsülvén az írói hírnevet a jegyzői állás előnyeinel. Ő mindenkor iszonyodott az ügyvédi irodától, mely ifjuságának egy részét fölemészttéssel fenyegette.

Hosszas ellenzés után végre atyja beleegyezett, hogy tehetségéről két év alatt bizonytságot tehesen, — anyja pedig azon nézetben volt, hogy egy kis nélkülözés a fiut csakhamar visszatéríti. „Párisból való távozásunk előtt anyám ezért egy padlásszobát fogadott számára, az arzenál könyvtárának közelében, — írja Balzac nővére. A butorzat egy ágyból, egy asztalból s pár székből állott, a havipénz pedig, melyet részére határozának, a legszükségesebbek fődözésére sem leendett elég, ha anyám egy idős asszonyt nem hagy Párisban, a ki husz évig szolgálta családjukat, s a kit megbizott, hogy fölötte őrkdjék. Ezen asszonyt ő leveleiben Iris-nek, égi követnek nevezé.”

Balzac így a bőségben uszó házból rögtön egy padlásszoba egyszerű magányába jutott; de soha nem panaszkodék a zugban, hol szabadságot talált, s hová szép reményekkel lépett, melyeket irodalmi első csalódásai sem valának képesek megtörni.

Első levelében, miután a bebutorzási költségeket fölszámítá (anyjának tudtul adandó, hogy már nincs pénze), azt írja nővérenek, hogy inast fogadott. „Igen, egy inast. Neki ép oly furcsa neve van, mint a doktorénak. Ezét „Csendes“-nek, az enyémet „Énmagam“-nak hívják. Tényleg rossz szerzemény! Énmagam röst, ügyetlen, gondatlan. Ura éhezik, szomjazik, s ő néha sem kenyérrrel, sem vízzel nem szolgálhat; még csak a szél ellen sem tudja őt megvédeni, mely az ajtón és ablakon át fú. És minden hibái daczára sem tudok ezen eszelős Énmagam-tól megválni!”

Másik levelében írja, hogy egy zongora megszerzése végett takarékoskodik. S minő munkákról gondolkodik! Regények, vigjátékok, vig operák, tragoediák állnak az alkotandó művek lajstromán. E művek egyikéhez szüksége van atyja Tacitusára, mely kiadás az arzenál kölcsönkönyvtárában hiányzik. „Okvetlenül szükségem van atyám Tacitusára; ő ezt nélkülözheti, mivel jelen-

leg Khinában, vagy a bibliában van.“ Az öreg Balzac ugyanis akkor a khinaiakért lelkesült, talán mert ezek oly hosszú életű nép, s a jezsuita hittérítők vastag könyveit olvasá, kik először írtak Khináról; valamint a bibliához — melyet mindig csodált — jegyzeteket készített.

Azután írja: „Háztartásomról a tudósítások szomorúan hangzanak. Ezen semmirekellő Énmagam mindig hanyagabb lesz. Csak minden harmad-, negyednap megy ki bevásárlás végett, s e városnegyed legközelebbi és legrosszabbul ellátott szatócsait látogatja meg; a többiek igen távol esnek, s a legény, a mennyire csak lehet, gazdálkodik lépteivel; így aztán a te (nagy hirrejutni rendelt) fiúrod már egészen nagy ember módjára táplálkozik, azaz — éhen hal!

„Második baj: a kávé kiállhatlan foltokat okoz a padlón: sok víz kell a kárt helyrehozni; mint-hogy azonban a víz magától nem jó égi padlásszobámba (csak esős napokon hull erről alá), ezért, a zongora megvétele után, vízemelő gép felállítására kell gondolnom, ha a kávé mindig kifut, míg az ur és inasa a levegőbe bámul.“

„Ujságokat kívánsz? — írja nővérenek; — azokat magamnak kellene gyártanom. Senki nem látogat meg, így csak magamról beszélhetek, s csak regét küldhetek, például: A Lesdiguiéres-utczában 9-ik sz. alatt tűz ütött ki egy szegény ifju fejében, s a tűzoltók nem birták azt elfojtani. Azt egy szép nő gyújtá, kit az ifju nem ismer; mondják, hogy a „nemzeti negyedben,“ a „művészek hidja“ végén lakik, s neve: *Dicsőség*. — Szerencsétlenségre az összeégett mégtud gondolkodni, és mondja: Akár birok képességgel, akár nem, mindkét esetben sok but szerzek magamnak. Képesség nélkül veszve vagyok! egész életemben csak kielégíthetlen vágyat, szánandó féltékenységet, keserű fájdalmat érzendek! Ha van képességem: üldözni, rágalmazni fognak; jól tudom, hogy Dicsőség kisasszonynak akkor sok könyvemet kell leszárítania. Még lenne idő mindezt kikerülni, s *** urrá lenni, a ki másokat higgadtan itél a nélkül, hogy ismerné; a ki az államférfiakra esküszik a nélkül, hogy azokat ér ené; a ki a játékban tromf nélkül is nyer; a szerencsés! a ki egy napon követté is lehet, mert gazdag, — a tökéletes férfiu!

„Ha holnap a sorsjátékon megütném a főnyereményt, nekem is igazam lenne, bármit szólnék vagy tennék; minthogy azonban e reménység megvehetésére nincs pénzem, nem is kecsegtet a szerencse a balgák fölött parancsolhatni!“

Atyja ez időben elveszté állomását, s Párishoz közel egy faluban vonult meg; a reményteljes fiu így azzal kezdé írói pályáját, hogy kénytelen vala napi kenyerét megkeresni.

Padlásszobájában egy szomorujátékot („Cromwell“) írt; azonban nem értvén a verseléshez, semmi használhatót nem hozott létre. Nővérenek és bizalmasának elpanaszolja nagy baját. „A hírnév szeretete mennyi szenvedést szül! Bizonyára, a szatócsok éljenek! ők egész nap árulnak, este megszámlálják nyereségöket, néha-néha gyönyör-

ködnek egy borzasztó melodrámban, és boldogok! Igen, de életük svájci sajt és szappan közt foly le. Méginkább éljenek az írók! igen, de ezek pénzben mind szegények s csak a büszkeségben gazdagok. Ej mit! hagyjuk élni az egyiket úgy mint a másikat, és éljen mindenki!”

Nővérének panaszkodik, hogy lámpa-olaja többre kerül, mint darab kenyere. Mindazáltal szereti padlásszobáját: „Az idő, melyet itt töltök, édes emlékezet forrása leend. Képzetelemnek élni, tetszésem és szeszélyem szerint dolgozni, komoly dolgokkal nem foglalkozni, a jövőről álmodni, melyet szépen kiszinezék; reátok gondolni, titeket boldogoknak tudva; Rousseau Juliáját kedvesül, Lafontainet és Molieret barátokul, Racinet tanítóul, a Pere Lachaise-temetőt sétahelyül birni! — oh! ha ez örökké tarthatna!”

Egyidejűleg politikai nagyságról is álmodozott s arra gondolt, hogy nagy író és nagy polgár lehessen; e becsvágyról azonban a későbbi években határozottan lemondott.

Tragoediájának szomorú sorsa egyébaránt egészen leverte, s elgyengülve, elsoványodva viszatért anyjához, hol nem henyélt ugyan, de azon hibát követé el, hogy pénzszerzés végett egy dicstelen művet (*Contes drolatiques*) írt. „Csak ezen nemtelen módon tehetem magam szabadá”, írja nem rég férjhezment nővéréhez, és sorsa fölötti több panasz után így kiált fel, „Egyedüli és hártatlan két kívánságom. *híres és szeretett lenni, lel-e valaha teljesedést?*”

Magát a szükségtől megmenteni, egy régi barátjával egyesül könyvek kiadására, de nincs szerencséje, s csak azon keserű tudatra ébred, hogy saját vagyonán kívül még barátjaé is elveszett. Most családja egy nyomda föllállítására nyújt neki eszközt, de e vállalatba is belebukik, s kételkedni kezd nem magában, hanem a szerencsében.

„Levélbélyeg, társasköcsi — írja egykor nővéréhez, kifejtván, miért nem látogathatja meg szülőit — oly kiadások, melyeket nem szabad tenem, és én nem megyek ki, hogy ruhámat kimélgem! Ez elég világos?”

Ilyen volt szomorú ifjúsága a férfinak, kinek egész élete és iratai is bizonyos szomorú színezettel bírnak. A legtöbb költőhöz hasonlóan, műveiben saját élettapasztalatait értékesíté: ezért nagy hasznát vevé annak, a mit egykor az annyira gyűlölt ügyvédi irodában tanult; sőt azon eset is hasznára vált, hogy egy tánczvigalom alkalmával ügyetlenül elbukott, s a hölgyek kinevették, — mert ezt nagyon szívére véve, a tánczczal egészen fölhagyott, s a bálakat csak mint néző látogató, mely vigalmak emlékeit később igen előnyösen tudá fölhasználni. Az 1833-ik évvel azonban szükködésének ideje is lejárt, s megkezdődék „aratása”. Balzac igen sokat írt a nélkül, hogy „sokat író” lenne. 1827-től 1845-ig, — fénykorában, — tehát tizenkilenc év alatt, nyolczvannégy művet teremtett.

Korán bekövetkezett életalkonya őt nem csak irodalmi, de más tekintetben is szerencsésnek ta-

lálta. Egy szép és gazdag lengyel hölgy, a ki Balzacban az író tisztelé, halálosan beleszeretett s kezé nyujtá neki. E házasság őt boldoggá téve, de e boldogság csak rövid ideig tartott. Nemsokára ezután szívbajban meghalt — öregédes anyjának karjai között.

„Még jöni kell, még jöni fog.”

(1866.)

Mutatvány a szerzőnő „költeményei”-ből.

Hazánk Ura, nagy Istene!

Ki örködél e nemzetem;

Ki védted vésszes nappalon,

S vezetted zordon éjjelen,

Oh áldd sikerrel tetteit!

S ha roskadoz, s reménye fogy,

Támoszlopul tartsd meg hitét:

„Még jöni kell, még jöni fog.”

Ti választott hős bajnokok!

Kik küzdötök a szent ügyért,

Szellem s ész vivnak most csatát,

Nem kér a hon több drága vért.

Győzelmetek fölött ha majd

Két zászló együtt lengedez:

Ti csillagok a hon egén,

„S a nemzet Isten képe lesz.”

Te lelkes ifju nemzedék!

Kebled nagy tettekért hevül,

S a vágy hullámzó tengerén

Türelmed le- és fölmerül.

De míg a pálya tette int,

S hivatlan jó ezernyi gond:

Munkálj titokban, zajtalan,

„Szeresd hazádat és ne mondd.”

Te szorgalomnak embere!

Tedd, hogy viruljon az ipar,

Hadd tudja meg a nagy világ,

Mi sokra képes a magyar!

Dicsfény ha nem ragyog körül,

Jutalmazód dús garmada,

S buzdít tovább a nagy tudat:

„Nem csak dicsőké a haza.”

Ti fölkennt ihletett papok!

Reátok vár az áldozat,

A művészet oltárain

Felgyujtani a lángokat;

Hirdetni, hogy ez éji fény

A porból Istenhez vezet;

S a nemzet lelke benne él, —

„Oh honfi, őrizd e tüzet!”

Te szende báju hölgyesereg!
Virág a honnak kebelén.
Erényed mint a napvilág
Ragyogjon lelked tükörén.
A férripálya utja hol
Ködös, sötétlő éjbe vesz,
Derengő szikra légy te ott! —
„S e szikra a hon napja lesz.“

Rajka Teréz.

Beteljesült álom.

(Igaz történet.)

Egy nyugalmazott huszárcapitány naplójából.

Szomorú téli nap vala.

Mocsonokon a vendéglőben, hol ebédelni szoktunk, déltájban jöttünk össze. Február vége felé járt, borult, de mégis hideg idő volt. Én az ablak mellett álltam a falnak támaszkodva, mélyen elmerülve gondolataimba; tekintetem az utcán bolyongott végig, midőn egyszerre egy levélküldőncz tűnt szemembe, ki a sarkon bekanyarodva, a hosszú utcán vágatva tartott a vendéglőnek. Azonnal közlém ezen „eseményt“ pajtásaimmal, mert egy vágatató ordonáncz megjelenése béke idejében s különösen téli állomáson szállásoló katonák számára eseménynek, még pedig fontossággal bíró eseménynek nevezhető. Mintegy parancsszóra szaladtunk mindnyájan a kapuhoz az ordonáncz elfogadására. Ezalatt egy kocsis is érkezett ép oly vágatva mint amaz, melyben D. ... főhadnagy ült — szegény D. ... barátom! ő is egy volt a tizenhárom közül... béke hamvaira! — ki hangosan kiáltá: „Háboru, czimborák! hat nap mulva Olaszországba indulunk, a francziák ellen!“

Ezen váratlan hír elejénte nem csekély zarvarba döntött minket, mert legkevésbé sem válnak háborura előkészülve, de ez csakhamar helyet engedett a derült hangulatnak, midőn Olaszország tündér szép egére gondoltunk, mely alatt oly honosnak éreztük magunkat.

A forradalom, mely Franciaországban kitört és polgárkirálya okozá ezen rendkívüli mozgalmat hadseregünkben.

Márczius 6-án már utban voltunk. Pozsonyban szünnapot tartott a mi ezredosztályunk (az alezredes osztálya). N. ... hadnagyunk atyja, ki gazdag bécsi bankár vala az akkori időben, lejött Bécsből, hogy fiát még egyszer láthassa s az egész tiszti karnak pompás bucsulakomát adott.

Jó kedvünk volt, a toasztok különféle nyelven egymást érték, csak N. ... hadnagy, a bankár fia, nem vett részt az általános jókedvben, s midőn komolyságának okát tudakoztuk, azt felelé:

— Ah, egy bolond álom, melyet ma éjjel álmodtam, elrontotta jó kedvem. Azt álmodám, hogy én leszek az első, kit családi sirboltunkba — melyet épen most építenek nem rég vásárolt morvatorzági birtokunkon — letesznek, sőt láttam ko-

porsómat, mely a hosszú utat Olaszországból Morvába megtette.

Tíz év múlt el ezen nap óta, melyeket Olaszországban tölték.

Engem ezalatt nagy szerencsétlenség ért, egy idomítás alatt levő ló hanyatt dőlt velem és pedig oly szerencsétlenül, hogy lábamat czombjában eltörte. Ezen idő óta mindig szomorú merengés homályosítja el lelkemet; ifjúkori büszke álmaim oda valának. Hat évig szolgáltam még az ezredben ezen bajjal, de nagy fájdalom enyhítésére kénytelen valék gyakran drága ásványfürdőket látogatni, azonban ez sem használt, s miután a fájdalom miatt, melyet törött lábamban érzék, a lovaglás fölötte kínos vala, elhatározám, hogy nyugalomba lépek.

Fölötte nehezemre esett századomtól, melyet őszinte szívből szerettem, s általa épen oly mérvben viszontszerettetém — elválni. Az ezred osztályai több városban szállásoltak szerteszélylyel; én mindegyiket felkerestem s elbucsuztam társaimtól. Cremában bucsulakomát rendeztek tisztársaim; midőn annak vége lőn, N. ... barátommal lakására mentem, mert nála valék szállva. Lefekvés előtt még sokat beszélünk a kedves, vig multról. Minden elválásnál örömet emlékezőnk vissza az élvezett jóra és boldogságra, mintha ezzel hálát akarnánk érte adni; de barátom komoly, sőt szomorú vala, és sohajtva mondá nekem:

— Elválásod fölötte szomorun hat rám, nem hiszed, mily örömet cserélnék, vagy legalább elmennék veled, el innen; bárhová, csak el! Irigylek barátom, s ez mély fájdalmat okoz nekem, szinte szorongatja szívemet; bárcsak örökre felakaszthatnám kardomat valami rozsdás szögire!

— Különös — viszonzám — két ember irigyel engem szegény ördögöt, te és ezredesünk. Mi gátol téged a szolgálatt elhagyásában? te, mint gazdag ember, azt sokkal könnyebben tehetnéd mint én.

— Igen ám, de te nem tudod mennyire vagyok kardomhoz láncsolva; ha azt leteszem, atyám kitagad az örökségből. Nekem és fivéremnek szolgálni kell, ez atyánk megmásíthatlan akarata, — felelé ő.

Cremából Bresciába utaztam; ez volt bucsuzó utazásomnak utolsó állomása. Gróf A. ... őrnagy, kivel az előttevaló nyáron a genuai tengerpart mentében Franciaországba utaztam, honnan kirándulást tettünk Algierba, s visszajövet Piemontot is utunkba ejtettük, — rendezé a bucsulakomát. Nehezemre, nagyon nehezemre esett nekem az elválás társaimtól.

Akkor, az öreg Radezky tábornagy alatt, jó, nyílt, szabad és élénk szellem uralkodott az olasz hadseregben s a katonai rend tiszteletben állt mindenrendű és rangu egyén előtt.

Márczius 3-án hagytam el Bresciát.

Gyönyörű tavaszi nap vala, a melyet csak Olaszországban lehet látni és élvezni. A kikelet lehelete új életre ébreszté a természetet; a lanyha lég, mely csupán a déli égalj sajátja, balzsamot öntött buszívembe.

A tavasz varázsa nem téveszté el hatását apránként fogékonynya tette lelkemet a derültebb gondolatok iránt. Keresztülutaztam Felső-Olaszország legszebb vidékeit; balról hagyva a szép tetszős körvonalu olasz hegyláncolatot a lago di Garda festői környékével, a természet ezen valóban nagyszerű, csodálatraméltó művével.

A tiszteletet gerjesztő Verona, szomorú, örökké suttogó cziprusaival újra felkelté az alig elszenderült fájó vágyat, de a most előttem terjedő dús, bájos völgyek Montori, Soave és Bonifacio környékén ismét derültebb eszméket keltének lelkemben, s megnyugtatták kedélyemet.

Már esteledett, midőn Vicenza kalváriahegyét megpillantám. Ezen városhoz szomorú emlék van kötve, — de most nem szólok arról.

Gyorsan röpltem át ezen szép tájakon, mert a hosszabb időzés még nagyobbá tette volna az elválás fájalmát.

Éjfél előtt értem Páduába. A következő nap látogatást tettem az öreg duca Bianchi tábornagynál, ki barátságos viszonyban állt nagybátyámmal; még aznap este értem a lagunák városába, Velenczébe, hol nagybátyámhoz, P... ezredeshez szálltam. Ott időztem három hétig, s még egyszer végigszemléltem ezen híres város nevezetességeit.

Elutazásom előtti napon felmentem a sz.-Márk toronyba A... százados barátommal, ki tisztársam vala, s itt véletlenül találkoztunk. Néhány perczel a nap kelte előtt értünk a torony legmagasabb pontjára. Harmadszor élvezém ezen fönséges látványt, s érzém, hogy utoljára látom Olaszországot, melyhez legkedvesebb emlékeim fűznek. Végbucsut intettem e szép, e kedves tájnak, — először tettem ezt, midőn Olaszországból kivonultam ezredemmel, Udine magaslatairól; másodsor a görcei halmokról, s most, most harmadsor és utoljára sz. Márk tornyából, s mindenkor nehéz volt az elválás, mert nem maradt reményem, valaha ide visszatérhetni.

A nap kelte fenséges vala; átlátszó légies világitása lángtengerré változtatá az ádriai öblöt; kelet felé bájos tájképek s a távoli hegyek szép körvonalai tűntek fel, és a déli természet dús szépsége varázslón tárult ki szemünk előtt a tavasz teljes pompájában. Még egy utolsó „Isten hozzadot“ mondtam mindazon kedves barátainak és ismerőseimnek, kiket itt valék hagyandó.

Szerettem és becsültem e szép tartomány lakóit s minthogy ezt tudták, még nagyobb mérvben viszonzották érzelmeimet. S mindez buskomor hangulatba ejté lelkemet.

Azon éjjel bora-vihar alatt hajóztam Triestbe, s Fiumén keresztül utaztam Muraközbe, hol régi barátaim látogatásával néhány hetet eltöltöttem, s később a tepliczi fürdőt használtam. Itt tudtam meg szegény N... barátom borzasztó végét.

Az ezred egyes századainak szemlélésénél az ezredes valami csekély okot lelt elégedetlenségének nyilvánítására N... századját illetőleg, mit

még az ezredi napi-parancsban is felemlite. Ennek oka két altiszt vala, kiknek egyike ez előtt mint tizedes századomban szolgált, s én alattomos természetem miatt, s több családi kísérleteinek nyomába jövén, oda nyilatkoztam, hogy nem alkalmas az előléptetésre; de egykor szabadságidőm alatt, midőn az osztályfőnök — ki pártfogoló — ideiglenes ezredparancsnok vala, mégis kinevezteték altisztnek, s a parancsnok beosztá őt N... barátom századába.

N... kapitány, kit boszanta a kapott dorgálás, melyet százada e két altiszt hibája miatt szenvedett, azzal fenyegeté őket, hogy róluk szigorú jelentést fogalmazand s az altisztisgból való leléptetésüket fogja indítványozni.

Ezen időben azt észlelték barátai, hogy N... kedélyén bizonyos közönyösség és bukór vón hatalmat. Midőn annak okát tudakozták, azt felelé, hogy valami rendkívüli dolog fog rajta történni, mert nem rég, s pedig ismételen, midőn este hazament: testestül, habár nem lelkestül is, *latta önmagát az asztalnál ülni és írni.* (Saját személyének ezen kettős létezéséről naplójában is említést tön.)

Épen ekkor halt meg századában egy kitünő derék közlegény, s ezt N... különös kitüntetéssel akará eltemettetni; e czélból folyamodott az ezred parancsnokságához a zenekarért, melyet csakugyan megküldtek neki Lodiból. A temetés után több darabot játszott a zenekar a tiszt kávéház előtt; ennek birtokosnöje, szép fiatal nő, ez alkalommal N... hez fordulva mondá:

— Kár, hogy e szép zenét nem hallhatjuk mindennap; nézze csak, mily élénk a kávéház előtti tér, csak úgy hemzseg a nép.

— Várjon csak, egypár nap mulva megint itt lesz a zenekar, hasonló alkalomból, de az majd az én személyemet fogja illetni, — felelé N...

Egy-két nappal ezután, N... kaszárnyájának valami félreeső zugában két alak beszélgetett együtt egy este.

— De a kapitány mégis csak jó ember, — mondá a fiatalabb — hagyjuk életben.

— Jól van — felelé a másik — én nem bánom, hadd éljen, hanem te visszapotolod nekem, amit a késre és a baltára költöttem.

— Hogy tehetem azt — viszonzá a fiatalabb — hiszen én csak a közlegény díjából élek; nekem nincs annyi pénzem, hogy azt kendnek megfizethessem.

— Ha meg nem fizeted, vagy nem akared megfizetni — felelé az idősebb — akkor nincs méntesség, meg kell halnia.

Ez utóbbi S... káplár volt, őt illeté a napi szolgálat, s a szabadossal még azon este N... százados lakására ment, ki egy magánház első emeletén lakott, jól tudván, hogy ő ilyenkor a vendéglőben, mely szállása közelében vala, társaival a vacsoránál szokott ülni; a káplár felkelté a már alvó inast, s felnyitattá N... szobáját s íróasztalára tette az esti jelentést. A két egyén elki-

séré aztán az inast az előszobán keresztül hálókamrájába.

N... lakása alatt volt báró L... főhadnagy szállása, kinek inasa akkor szintén az ágyban feködött már, de a dörömbölés, mely egyszerre feje fölött hallatszott, felébreszté őt, s gondolván, hogy tán tolvajok vannak odafenn, oda sietett, de nagyot kellett kerülnie, hogy a százados ajtajához juthasson, melyet zárva talált, s miután többszöri kopogtatására senki sem felelt és semmi neszt sem hallott, végre azt hívé, hogy csak álmódott; visszament s újra lefeküdt.

Kis idő múlva ismétlődött a dörömbölés, s e pillanatban báró L... lépett a szobába.

— Tolvajok vannak odafenn, főhadnagy uram, már másodszor hallok nagy lármát fölöttem; — mondá az inas urának, ki együtt jött haza a századossal.

A főhadnagy azon hiedelemben lévén, hogy csakugyan tolvajok vannak odafenn, betekintett az istállóba és zaj nélkül küldé fel az öröket N... ajtajához, ő maga pedig a vendéglőbe sietett a még ott levő tisztársakat a tolvajok befogatására híván.

Többen visszamentek vele a színhelyre; az ajtót zárva találták. Egy ideig kopogtak; semmi felelet, semmi nesz. — Miután végre az ajtó betörésével fenyegetöztek s ehhez valóban hozzá is fogtak: belülről kinyílt az ajtó s előttök állt a két gyilkos, kik e szavakkal fogadták a belépő tisztüket:

— Későn jönnek, uraim, már megöltük! —

Az altiszt S... több tanu előtt tett vallomása ott a büntett színhelyén eké hangzott: Nehogy szándékukban gátoltassanak, előbb megölték az inast. Midőn N... hazajött, s inasa nem jelent meg, ennek szobájába ment, hol a két gyilkos rá rohant, s őt az említett két eszközzel, több vágással és szurással kegyetlenül megölte. — A két gyilkos rövid pör után felakasztatott.

Szegény barátom iszonyu sebekkel fűdött hült tetemei csakugyan megtevék a hosszú utat Olaszországból Morvába, a mint 10 évvel ezelőtt álmában látta, s valóban ő vala az első, kit a családi sirboltba letettek.

S így lön egy millió birtokosa a halál áldozatává néhány centim hiánya miatt! P. K.

Kaland a Rio-Salado mellett.

Közli egy Buenos-Ayresben élő európai.

Tán soha sem volt február hóban oly tikkasztó meleg, mint az idén (1866). A hőség, különösen délben, tűrhetlen vala. Ehhez járult még a finom por, mely a kövezett utcákat ujjnyira, a kövezetlent pedig lábnyira fűdte, s a legcsekélyebb szélre, egy ember vagy ló lépésére fellepként szállt fel.

Egy csepp eső nem esett már hónapok óta.

A föld szinte izzó volt a februári nap sugarai alatt, s a száraz levegő porral vegyítve. A növényélet a városon kívül úgy mint az egész tartomány-

ban annyi volt mint semmi; itt-ott látszott egy-pár megégett, fonnyadt fűszál. Természetesen mindenfelől jöttek a szomorú hírek. A tartós szárazság, takarmány- és vízhiány miatt dögvész támadt, mely ezen baromtenyésztő tartományok számos gulyáit már szörnyen megtizedelte. A városban a himlő oly gonoszul uralkodott, mint tán soha még. A legrosszabbtól kellett tartani. Csak tartós erős eső vethetne véget ezen szomorú állapotnak, — lehet-e csodálni, hogy emberek, növények, állatok epedve vágnak az eső után?

Ezen forró hónap egyik szombatján, a siesta idejében volt. A de la Merced templomának órája épen egyet ütött. Buenos-Ayres utcái üresek valának mint rendesen ezen időtájban nyáron. Csak a börzén és a vámháznál vol élénk mozgalom. Az ezen intézet közelében lévő utcák mozgalmukkal, mindennemű és rendű járművek, a lovak és emberek tömkelegével és zsvájával, kiáltó ellentétben állnak a város többi részének elhagyottságával.

Ezen utcákban vannak a Rio de la Plata melletti kereskedelmi világnak legnagyobb és legjelentékenyebb irodái, ezek képezik a nagy kereskedelmi város közlekedésének és mulatságainak ütereit.

Épen a börzére készültem. Ma fizetés napja van. Hogy ez nem volt valami különös jó, az a főnökök komor, kedvetlen arcaiból s a fiatal irodaszemélyzet társalgásából látható vala. A napi társalgás főtárgyát a tegnap este újra megnyitott olasz opera és a holnapi nappal kezdődő farsang képezé. Joggal rajonghattak az operáért. Verdi „Il Trovatore“-ja pompásan sikerült, s két félre osztá a lelkesült közönséget. Mig egyik fél nagyobbára németekből és angolokból álló, a szép hanggal bíró s mint énekesnő és színész nő egyaránt jó Brioll pártját fogta, a másik, mely többnyire forró-vérű spanyolok-, olaszok- és francziák-ból állt, a kaczer, szép termetű Mariottiért rajongott. A mi a farsangot illeti, az ezidén nem sokat ígért a ros és káros időjárás miatt. Midőn tehát egy társam és barátom azon ajánlatot tette, hogy jobb lesz a farsang izgatós és képzeleti örömeit egy vadászati kirándulás valódiabb gyönyörének feláldozni, ezer örömmel fogadám azt el.

Az áldozat azonban nem vala nagy, mert a farsang Buenos-Ayresban soha sem birt valami nagy vonzeróval reám nézve; ez leginkább abból áll, hogy az ember nappal önkénytelen rabságra van kárhóztatva, mely senkinek sem engedi magát az utcákon mutatni, ha nem akar vén néger boszorkányok által piszkos vízzel kegyetlenül leöntöztetni, vagy a legjobb esetben valami fekete szemű portena-tól illatos szeszszel meglocsoltatni, avagy esteli 6 órától fogva néhány családi-tertulliában, álcás menetekben és nyilvános bálokban a Colon- és Argentino-színházban résztvenni. Ezen bálók pedig rendesen nagyon soványak, miután a műveltebb és gazdagabb családok ezekben vagy semmi részt nem vesznek, vagy legfeljebb egy-két órára mint nézők jelennek meg, mig

a közönség cselekvő része majdnem csupán fiatal, nőtlen európaiak- s a város lakóinak kétes hírű és állású részéből áll, mely sorait kizárólag franczia nőkkel egészíti ki, kik Párisban már lejátszották szerepöket, és csinos chinakból (félvérűek), kik az előbbieken tútesznek a fiatalságot és szépséget, — de nagyon hátramaradnak a társalgási kellemet és szellemet illetőleg.

Mintegy 90 – 100 angol mérföldnyi távolságnan Buenos-Ayres városától foly a Rio Salado. Egy hóval ezelőtt átkeltem rajta Auzuba utazván, s akkor vízzel megtelve, s számtalan vízi madarakkal a szó szoros értelmében fődve láttam, melyek az egész környékről a víz hiánya miatt oda menekültek.

Ezen folyó jobb partján közvetlen a pazo (rév, átkelési hely) mellett fekszik a Fonda és a pulperia di Ponce. Ennek birtokosa egy öreg, 40 évvel ezelőtt bevándorolt eredeti spanyol vala, három csinos leányával, kik ezen magános pulperia kecses házikisasszonyai voltak. Elhatároztuk, hogy ezen pulperia legyen holnap kirándulásunk célja, s ebéd után megtettük a szükséges utikészületeket. Az utnak jobbik felét a vaspályán is megtehettük volna, a többit lóháton vagy kocsin. De tekintetbe véve, hogy a vaspályán való utazás még fölötte drága, elhatároztuk, hogy Jeppenerig lóháton megyünk s ott szekeret fogadunk az utnak hátralevő részére.

A barraca lovai közül két fiatal erős állatot választottunk, melyek egyike azonban majdnem egészen szilaj volt. Azt is elhatároztuk, hogy revolvert nem viszünk magunkkal; én azt fölönsnek tartám, mert még soha sem vala szükségem rá, ámbar eleget jártam az indiánok viskói közt is.

A következő reg derült vala s meleg napot ígért. Sok bajjal találhattam fel lovainkat a többi közt, s legalább tizenkétszer megkerülém a pantiót, s pokoli zajt csaptam, míg sikerült azon lovat megfoghatni, melyet magamnak választottam. Ez alatt Károly barátom is megjelent a színhelyen, s kettőnknek könnyebben sikerült a másik osecrot is megfoghatni. Öt perczel ezután a nyeregben ültem. Barátomnak ellenben sok baja volt; lova oly szilaj vala, hogy majdnem lehetetlennek látszott rá ülhetnie, s midőn végre a nyeregben ült, ló és lovag villámsebességgel eltűnt szemeim elől.

Ez különben nem aggasztott, mert az út egyenes, s a szerszám rendben volt. Vágtatva követém utamat Buenos-Ayres quinta-in és külvárosain keresztül; Károly barátom a barracasi hidnál várt rám. Lova ezalatt meggyőződött arról, hogy legjobb lesz, ha lovagja akaratának aláveti magát.

A lég még hűs vala, ló és lovag kéjjel szívá magába az illatos reggeli léget.

A kora-idő daczára már élénk vala az út; tejes emberek lovaik hátán kuporodva a kétoldalt függő öblös bádoggal tejesedények felett, taligák gyümölcsessel és zöldeggel terhelve, ökröktől vont nehézkes szekerek, melyek dél felől jöttek, gyapjút és bőroket hozva, vonultak a város felé.

Ezek közt itt-ott lovagok és lovagnők érdekes

alakjai tűntek fel: hol gazdag baromtenyésztő, nejevel és leányaival, díszes, aranynyal ezüsttel terhelt szerszámú lovakon, hol szegény gauchó sovány gebén ügetve, hol idegenek, angolosan nyergelt és kantározott lovon. Szomorú benyomást tettek ellenben az út szélén és a mezőn halomként heverő állathullák. Számtalan ragadozó madár lakomázott ott, s oly merészek lőnek, hogy fel sem szálltak, midőn mellettök elmentünk. A táj még nem birt a pampa egyhangúságával; csinos nyaralók, egyes facsoportok és ültetvények, úgy mint a sűrűn előforduló vendéglők némi változatosságot kölcsönöztek a képnek, mely szemünk előtt feltárult. Vigan vágtattunk tovább. Nem sokára felvonult a nap fényes pompájával, s vele együtt egy hivatlan vendég: a hőség. A táj mindinkább egyhangubb s elhagyottabb lón, míg a hőség és por nőttön-nőtt. Tökéletes egyetértésben valánk az iránt, hogy a lovaglás most már megszűnt élvezetes lenni. Kilencz óra tájban vonultunk be a Santa-Anna estecziába, de koránsem diadallal. Fájdalom! Santa-Annában is csak szomorú állapotot s még szomorubb arczokat leltünk. A vigkedélyű fogadás vastag, Fallstaffszerű egyenisegé is tragikus külmázt nyert, s rózsás arczát számtalan redő barázdálta fel, midőn tudunkra adá, hogy az utolsó négy hét folytán 4000 darab juhot s majdnem annyi marhát és lovat vesztett a dögvész következtében. Ha a víz- és takarmányhiány még soká fog tartani, úgy a marhatenyésztők nagyobb száma tönkre lesz téve. Utunk most a vaspálya me lett vitt s a nyomornak és egyhangúságnak szomorú képét nyújtá. A fünek semmi nyoma, a meddig a szem hatott, az elesett barmok lenyuzott hulláival fődött száraz avarnál egyebet nem látott. Itt-ott tűnt fel a távolban egy estancia vagy egy nyomorult rancho, — különben minden elhagyott és holt. Ehhez járult még a por, a hőség és fáradt lovak; — képzelhetni, hogy ez nem volt valami nagy élvezet.

De minden örömmek és kinnak megvan a maga határa, úgy a miénk is véget ért. Tizenegy órakor Jeppenerbe értünk s valóságos kéjérzettel léptünk a „nagy angol szálloda“ csarnokába. De ha ez utóbbit európai minta szerint akarnók képzelni, fölötte csalódnánk, mert nem áll egyébből, mint egy nagy deszkabódéből s néhány kis hálókamrából az utazók számára, kik azon szerencsében részesülnek, itt meghálhatni. Számunkra ezen helyiség jelenleg valódi Eldorado vala, s midőn nemsokára egy beefsteak a cheval és egy üveg alé állt előttünk, nem cseréltünk volna bármi fejedelemmel sem. Még a reggelinél ültünk, midőn egy gallego hozzánk jött s ajánkozott, hogy minket csekély fizetésért Ranchos-ig elvisz magával kis kocsijában; e kis városka a Paso de Ponce-felé vezető út mellett fekszik, s ott könnyen kaphatunk jobb járművet. Elfogadtuk ajánlatát. De midőn reggelink bevégezte után a taligába akartunk szállni, ott már két utast találtunk, kik azonnal felkeltek, nekünk a hátsó ülést átengedvén. Ámbar a gallego erről nem tett vala említést,

kissé élénk párbeszéd után mégis bele kellett egyeznünk. A jármű megállt a „Fonda de las 4 naciones“-nél s kiszálltunk. Egy hó folytán tehát másodszer voltam Ranchosban, hol semmi változást sem találtam, kivéve, hogy még pusztább volt mint akkor. Néhány félvad eb vonított üdvözlötünkre. A boltok, ajtók, ablakok, mind be voltak zárva, s az egész város nagy temetőhez hasonlított. Természetesen azon voltunk, hogy mielőbb szabadulhassunk onnan, de ez nem vala oly könnyű, mint hittük. Munkára képes ló nem volt kapható. Egy öreg, részeg basque s annak ronesolt taligája állt szolgálatunkra. A vén kópé valami tönkre jutott egyén lehetett, hanem valamennyi szentre esküdött, hogy taligájánál és lovainál jobbkat nem találunk egész Ranchosban, s ő annyira ismeri az utat, hogy a legsötétebb éjben is el tud rajta menni. Szentelenül sokat követelt, de nem volt mit tennünk, bele kellett egyeznünk s még előre is fizetnünk.

Habár eddig sem volt valami kellemes utazásunk, de még csak most jött a fekete-leves. A taliga úgy döcögött és tántorgott, mintha gazdájával együtt leitta volna magát, ki valóban annyira részeg volt, hogy lovait sem tudta hajtani.

Midőn az ittas ember arcát közelebről megnéztük, megbántuk, hogy úgy szólván rá bíztuk életünket. Keskeny kis arcát vörös szakáll környezé. Megesonkult vörös orra mellett kétfelől apró, álnok szemek pislogtak.

Károly szemei az enyémmel találkoztak, megértettük egymást.

Most négy óra, még két óra időnk vala, hat és hét óra közt a kitűzött helyen lehetnénk, tehát előbb, mintsem beestelednénk. Az utat, melyet a hetenkint erre járó póstakocsi nyomai képeznek, jól lehet látni. Azonban mi sokkal lassabban haladtunk mint az idő; a nap már nyugodni készült, s mi még mindig távol valánk célunktól. A fáradt, erőtlén lovaknak okvetlen szükségök vala pihenésre. S midőn a kocsis indítványozá, hogy álljunk meg egy kocsmánál, mely kissé távolabb esik az uttól s melyet ő mint igen tisztességes helyiséget ajánlt, hol egy üveg sört ihatunk, míg ő lovait megabrákolja, indítványát örömmel fogadtuk el. De alig léptünk a kocsmába, már is megbántuk; mert ez valóságos zsványlebuja vala. Két rozzant padon ült vagy hat egyén, kiknek külsejük világosan mutatá, mi a keresetök; ők ama roszhirú osztályhoz tartoztak, melyet a La-Plata államokban „gauchos malos“-nak neveznek. Ezen gauchos malosok a legaljasabb nemű, foglalkozás nélküli kalandorok, fél-spanyol, — fél-indián eredetűek, a forradalmak gyilkosai, a pampasz-ok rémei, s minden idegennek, különösen a vagyonosaknak halálos ellenségei. Most bántuk meg csak igazán, hogy revolver nélkül indultunk utnak. A sovár pillantások, melyeket óráinkra és erszényeinkre löveltek, óvatosságra intettek; egyikök kérdé, megtöltvék-e puskáink? mire természetesen igennel feleltünk. Kocsisunk ezalatt halkán beszélgetett a gauchosok egyikével. A mennyire

lehetett, siettettük indulásunkat, hogy az éjt, mely nemsokára bekövetkezendik, ne töltsük itt.

Alig ültünk a taligában s alig hagytuk el a kocsmát látkörét, megtöltöttük puskáinkat, és siettettük kocsisunkat. Az éj már terjeszté sötét szárnyait a pusztta tájon, s mi még nagyon messze valánk célunktól. Midőn tán fél-mérföldnyire elhagytuk a pulperiát, észrevettük, hogy kocsisunk az utat elhagyá s balra tart. Midőn erre figyelmeztettük, egypár lépést tett jobbra, de csakhamar ismét balra fordult. Vagy nem vala képes megkülönböztetni: merre van jobbra és merre balra, — avagy szándékosan akarta az utat eltéveszteni. Nemsokára világos lón előttünk, hogy szándékosan hagyá el az utat, s mindig balra tartott, bármit is mondtuk neki, nyilván azért, hogy eléggé félreeső helyre vigyen, ahol minket egész kényelemmel kirabolhassanak és eltehessenek láb alól.

Egyszerre lódobogást hallánk hátunk mögött s a homályban kivehattuk a lovagok körvonalait. A veszély közeledett. Csak egy út maradt előttünk nyitva, a veszélyt kikerülni, vagy vele megküzdeni. Mindenekelőtt le kellett szállnunk, mert csak gyalog vala lehetséges a védelem vagy menekülés.

Leszálltunk tehát, s azon ürügy alatt, hogy az utat felkeressük, lassan távoztunk a járműtől; a kocsis nem mert minket visszatartani vagy zajt ütni, a míg puskánk hatáskörében volt; de alig távoztunk el annyira a járműtől, hogy a sötétség miatt nem láthatott, fülhasító füttytel adott jelt a mindig közelebb és közelebb jövő gauchosoknak. Erre mi is, üzött szarvasokként futásnak eredtünk, azon irányban, melyben — mint hívók, az utnak kellett lennie. A gauchosok nyomunkban voltak; már hallottuk, a mint egymásnak egyes kiáltásokkal jelt adtak. Szerencsénkre az éj nagyon sötét volt. A lovagok több irányban elszéledtek, minket keresvén; helyzetünk borzasztó vala. Mérföldnyi távolságra se fa, se ház, se valami emelkedés vagy árok, hová elbujhatnánk a sötétben, elszánt pénzsovár zsványoktól környezve, kik előtt egy ember-élet annyi becsesél sem bir, mint egy légyé. Lélekszakadva futottunk, de a száguldó lovak nyomunkban voltak; ekkor hirtelen elvetettük magunkat a földre s mozdulatlanul maradtunk egypár perczig, — melyek évtizednek látszottak. A gauchos-ok egyenest nekünk tartottak, egyik szoroson mellettem száguldott el, a másiknak lova barátom lábain szökött át, — már azt hittük, hogy veszve vagyunk de mind a kettő tova iramodott, a nélkül, hogy minket észrevett volna; a lódobogás távozott, — most az egyszer mentve valánk!

Ha revolvereink velünk vannak, akkor szívesen mulattunk volna a gauchosokkal; hanem csupán madársréttel töltött vadászpuskáinkra lévén utalva, örülnünk kellett, hogy a hat gauchos borzasztó fegyvereit, a lasso-t és kést kikerülhettük.

Midőn a lódobogás elhangzott s többé nem láttunk semmit, tovább folytattuk éjjeli sétánkat,

s nemsokára megtaláltuk az utat, mi nagy örö-
münkre szolgált. Kis idő múlva néhány srachost
vettünk észre, de midőn közeledtünk, láttuk, hogy
az egy egész csapat curetas (kocsik) vala, fegyve-
res kísérettel. Nagy volt meglepetésük, midőn ez
elhagyott pusztá vidéken éjnek idején két vadászt
láttak gyalogolni. Miután néhány szót váltottunk
s nagy örömeinkre megtudtuk, hogy a Paso de
Ponce és a Salado már csak fél-mérföldnyi távol-
ságban vannak előttünk, új erővel folytattuk sé-
tánkat, s többé se nem láttunk, se nem hallottunk
semmit a gauchosok- és kocsisunkról. Vagy elté-
vesztették nyomunkat, s egészen más irányban
kerestek, vagy nem mertek minket most már meg-
támadni, hátunk mögött a fegyveres csapatot,
előttünk a közelben a pulperia tudván. Félóra
múlva megpillantók a pulperia ablakainak nyája-
san intő világát, s néhány perc múlva a Salado
magas balpartján álltunk.

Mily látvány! S alattunk mily állatvilág!

Egy lövés durrant el az éjnek csendjében.
Erre kábító zörej, zsvaj, sikoltozás támadt, az
éjjeli nyugalomból felriadt vízi madarak ezrei
szálltak fel. — Sokan lesznek holnap közülök ál-
dozataink.

E pillanatban azonnal elfeledkeztünk, hogy ma
mi valánk az üldözött vad, s kárpótlást reméltünk
a kiállt fáradalmakért, s azt nyertünk is. Nemsokára
megjelent az öreg spanyol a tulsó parton,
hangom után ráismert multkori vendégére. Miután
megjelölé a helyet, hol veszély nélkül leszállha-
tunk a folyó szélére, átjött s egymásután átvitt
minket derék paripáján a tulsó partra. Az est a
szép senoritákkal vig társalgás közt gyorsan
elmúlt. Vacsora után azonban felkerestük ágyain-
kat. Félálomban még egyszer feltűntek lelki szem-
eim előtt a mai nap eseményei; tarka menetben
vonultak el előttem irrek és gauchosok, cognac-
üvegek és sült tyukok, részeg baszkok és fekete
szemű senoriták, taligák és vadludak meg rézcék,
— míg végre ezek is eltűntek s mély álmom nyomta
le pilláimat.

Könyvszemle.

✚ **Vezéresillagok**, vagyis velős mondatok
és költői gondolatok honi és külföldi remekírók
műveiből. Pest, kiadja *Heckenast Gusztáv*. XVI-
odré, 391 lap. — Egy diszes kiállítású mozaik-mű
fekszik előttünk a hazai s külföldi remekírók
munkáiból összeállítva s tárgyszakokra felosztva,
melynek belbecsét tartalmának classicus értéke
elégge ajánlja. Alig van kiválóbb viszony az em-
beri életben, melyre az e műbe fölvetett eszméi és
mondatai a lángeszű íróknak világot s fényt ne
árasztanak. Az idegen írók mondásai sikerült
műfordításban vannak visszaadva, s azok oly bő-
ven képviselvek, mint még egy e nemű hazai
munkában sem. Tájékozásul közöljük az érdekesen
összeállított tárgymutatót, mely e könyv tartalmát
betűrendben ekkép ismerteti: ábránd, ábrány, agg-
kor, alaposság, áldozat, alkalom, anya. Baj, barát-

ság, bátorság, bizalom, bizalmatlanság, boldogság.
Cseléd. Dicsőség, drágakövek. Élet, életbölcse-
ség, ellenség, elválás, emberismeret, emlékezet, érdem,
erély, erény, érzelem, ész. Féltés, fősvénység.
Gáncsolás, gazdagság, gondviselés, gyanu, gyá-
vaság, gyermekkor. Háladat, halál, haza, hazafi,
házasság, házi boldogság, hazugság, hir, hirnév,
hiúság. Idő, ifjuság, ildom, irgalmasság, író. Jótét
jutalom. Kivánás, komolyság, költészet, költő, köny,
könnyelműség, köteleesség, közönyösség, külső.
Lélekismeret, lelkesedés, lemondás. Megbocsátás,
megelégedés, mentség, mérséklet, mesterkélés,
mulandóság, munka, munkásság, műveltség, mű-
vés, művészet. Nagyság, nélkülözés, nevelés,
nötlenség, nyelv. Országlás, önállóság, önértés, ön-
ismeret, önzés, öröm. Pazarlás, pipere. Rábeshelés,
rágalom, regény, remény, részvét, roszkedv. Sza-
badság, szenvedés, szépség, szerelem, szerencse,
szerencsétlenség, szerénység, szeretet, sziv, szó,
szokás, szolgálat. Tanácsadás, tapasztalás, társaság,
természet, tetszvágy, titok, tökély, tréfa, tudomány.
Udvariasság. Vagyom, vallásosság, vigasz, világ,
— végül: egyveleg.

✚ **Költemények**, írta *Rajka Teréz*. Pest, ki-
adja *Heckenast Gusztáv*. 1866. XVI-odré, 200
lap. Ára 1 frt. 20 kr. — A költőnévét a szépi-
rodalmi lapokból eléggé ismerheti a közönség,
melynek figyelmét örömmel hívjuk fel a jelen köl-
teményfüzére. *Rajka Teréz* verseit tiszta tech-
nica, emelkedett képzelet s bizonyos édesbus
hangulat jellemzi, mely soha nem téveszti el a szí-
vekhez vezető utat. E kötet 96 költeményt foglal
magában s hidvégi *Mikó Anna* grófhölgynek van
ajánlva. Olvasóinkat figyelmeztetjük a főnebb
mutatványkép közölt hazafias költeményre, mely
egymagais mindenkit meggyőz arról, hogy a fön-
kelt lelkű költőnőtől, ki Erdély leánya még sok
szépet várhatunk!

✚ **Bimbók és csalányok**. Versek. Írta *Rácz
Mihály*. Pest, kiadja *Heckenast Gusztáv*. 1867.
XVI-odré, 124 lap. Ára 80 kr. — Az ujesztendő
tehát már meghozta első virágait, s ha ezek nem
is valami gazdag szín pompában viritó rózsák, az-
ért kedvesek lehetnek, mert ki ne gyönyörködne
a feselő bimbókban? *Rácz Mihály* muzsája nem
erőlködik a csillagok közé kapaszkodni, s ezért
nem is szegi nyakát; ő megmarad a már annyiak
által könnyen járhatóvá egyengetett uton, de az-
ért gondolatainak egyszerűsége s érzelmeinek
melegsége által képes élvezetet nyújtani. A leg-
nagyobbrészt rövid költeményekből álló versfüzet-
ben egypár igen sikerültre akadunk, melyek kö-
zül különösen kiemeljük a „Szabadi Erzsébet“
cziműt. — A fiatal szerző technikája elég ügyes,
csak a reminiscenciáktól s az erőltetett rimeléstől
óvakodjék; ily erőltetett rimek: *éjjel — réten*,
ablakán — madár, látom — lábom, magányban
— beárnyal, vágyak — boldogságot, sat. A füzet-
nek mintegy negyedrészt csipős humoru versek
képezik, melyek — mondhatni — talpraesettek.
Általánvéve a „Bimbók és csalányok“ megérdem-
lik a tüzetes kritikát.

53 „Goethe művei szövegének kritikája és története felől“ Dümmlernél Berlinben ép most jelent meg egy rövid, de fontos irat Bernays Mihálytól, mely számos példában czáfolhatlanul kimutatja, mily sokfélekép meg van rontva Goethe munkáinak szövege. A szerző nem elégszik meg azonban ítéseti vizsgálatainak ezen eredményével; ő az utat is kimutatja, a melyen e megrontások — és pedig a legkorábbi utányomatok közvetítése által — az „összes munkák“ szövegébe, valamint Goethe egyes műveinek kiadásaiba becsusztak. E nyomozás leginkább egyes helyek szépészeti méltánylására szorítkozik, s a költő alkotásaira mintegy új fényt vet.

54 Miot de Melito gróf emlékiratai (német nyelven), Stuttgart, Schweizerbartnál. — A francia eredeti nyolcz év előtt jelent meg, s az európai sajtó által mint az ujkori emlékiratok egyik leghitelesbiké üdvözöltetett. A most megjelent német kiadás azonban még az eredetin is fölül áll, mert annak átdolgozója, Fleischmann tábornok, Miot de Melito gróf vője, az emlékiratokat a gróf hátrahagyott irataiból kiegészíté. Fleischmann tbc először mint öt hadjáratban résztvett tiszt, később mint a tábornoki iroda főnöke, s végre mint würtembergi követ Párisban, maga is közel állt azon idők nagy eseményeihez. Miot gróf mint diplomata egyszersemind tanácsadója, barátja és titkos megbízottja vala a Napoleon-családnak. A mit tapasztalt, azt mind bejegyzé hallgatag naplójába. Ebből is érthető, mily érdekesek és történelmileg is fontosak az ő emlékiratai. Mint az igazság palástolatlan kimondója is becsülésben állott. Közleményei az 1788-tól 1815-ig terjedő eseményteljes időszakra vonatkoznak.

Színház és művészet.

✓ Nemzeti színházunk játékkrendje a mult napok alatt, nevezetesen az operát illetőleg, sok élvezetet nyújtott a közönségnek; az előadott dalművek közül különösen „Fidelio“-t, „Don Juan“-t, „Dinorah“-t, az „Éjszak csillagát“ emeljük ki, mint oly műveket, melyek mindig nagy tetszés közt s teleház előtt adatnak. — Egy új vigjáték is került színre, s ez Benedix „Gyöngéd rokonok“ czimű 3 felvonásos vigjátéka, fordítva Radnótfáy Sámuel által. A darab meséje igen rövid s csak lassan kezdődik a fejlődés felé indulni, de alakjai az életből merítvék, nyelvezete könnyü, gördülekeny, s színészeink kedvvel játszták; főlemlítendő még Katona örökbec ü „Bánk bánja“, „IV. Henrik“, „Vid“, „Don Caesar de Bazan.“ — Erkel „Dózsa György“ czimű dalművét már szorgalmasan tanulják s előadása márczius közepére van kitűzve; a hozzá szükséges gépezetek és díszletek Bécsben készülnek.

✓ Litolff Henrik még egy hangversenyt adott a nemzeti színházban, mely alkalommal egy új művét, a „Girondins“ czimű nyitányt is bemutató. A jeles zongoraművész szombaton távozott fővárosunkból.

✓ Kleczer Feri gordonkaművész hazánkfia Bécsbe érkezett, hol két izben fog játszani a zenekarátok termében.

✓ Bakody zongoraművésziünk e hó végén Bécs egyik színházában hangversenyt rendezend.

✓ Magyar szobrászok művei. A párisi világtárlaton Alexi Batthyányi Lajos egész alakú bronz szobrát állítja ki; ugyanoda Engel hazánkfia Rómából kétszobrot küld, melyek egyike az „ártatlanság“-ot, másika „Évát“ ábrázolja.

✓ Hébert, az ismeretes párisi történet- és genrefestő, a római francia művészeti akademia igazgatójává neveztetett ki.

✓ Boroszlóban, Szilézia fővárosában, művészeti akademiát szándékoznak alapítani.

✓ Dawison Bogumil és Booth Edwin. New-Yorkban közelebb Shakespeare „Othello“-ja német-angol előadással került színre, melyben Dawison Othellót németül, Booth Edwin pedig (az elnökgyilkos testvére) Jagót angolul játsza. Desdemona személyesítője Methua-Scheller asszony volt, ki német születésű, de szerepében angol nyelven beszélt. A ház minden zugában megtelt.

✓ Egy manillai lap szerint Guiapo-ban oly drámát adtak elő, mely hat estét töltött be, tehát majd egy hétig tartá függőben a közönség figyelmét. Mit mondanánk mi európaiak egy ily szörnydrámához!

✓ Párisban a Louvreben egy régi képet fődözték fel, mely a szakértők állítása szerint Ráfael műve s keresztelő sz. Jánost mint gyermeket ábrázolja.

✓ Hugo Victor Guernseyben, mostani tartózkodási helyén, színházat szándékozik építtetni, melyben a költőnek két, eddig ismeretlen darabja, a „Torquemare“ és „La Grand' Mère“ is elő fog-nának adatni.

✓ A lipesei városi színházban a mult év alatt 354 előadás tartatott; színre került összesen 290 darab, ezek közt 29 ujdonság. Legtöbb estét (41-et) az „Afrikai nő“ töltött be.

Levelezés.

— Putnok, jan. 16., 1867. T. Szerkesztőség! Üdvözöljük a t. szerkesztőséget a „Divatvilág“ tartalomdús és jól berendezett kiállításáért! Adja az ég, hogy e becses lap egy művelt magyar hölgy asztaláról se hiányozzék. — Társaséletünk, ha nem a legélénkebb is, egyhangunak nem mondható. — A farsangot a róm. kath. és hely. dalárda czéljainak előmozdítására e hó 13-án együttesen rendezett jótékony táncvizgalom nyitotta meg, melyben a lehető legroszabb idő daczára is szép közönség vett részt, s a vidék is képviselve volt. — A tiszta jövedelem 42 ft. s néhány krt tett o. é. — Különösen jellemzé a vizgalmat az otthonosság, fesztelenség s vig kedély. — Hölgyeink a legnagyobbbésztt, mellözve minden tulzást, egyszerűen, de izlésteljesen öltözve jelentek meg. Különösen kitűnt e tekintetben a bájdos V. I. kisasszony, kit méltán a táncvizgalom királynéjának mondhatunk. Továbbá F. B., M. A. és B. T. kisasszonyok. Még három táncvizgalomra számolunk. Egy lesz szintén együttesen a dalárdák czéljainak javára, másik a kaszinó javára, s derek vendéglősünk is szándékozik egyet adni. — Lehet azonban, hogy még több

is lesz, s ha a t. szerkesztőség megengedendi, (kérjük Szerk.) máskor is bekopogtatunk, s elmondandjuk a „Dívatvilág“ szép olvasóíneket, mint meggy Putnokon az idő!
G. A.

Hirharang.

* (Gróf Teleki Sándor,) kinek hazatérési engedélyéről mult számunkban szoltunk, pár nap előtt fővárosunkba érkezett.

* (Horváth Mihály) Bécsben van s a legf. audientiát várja, melyen amnestiálata miatt köszönetet mondjon Ö Felségének. Azután Pestre jő, s itt egyelőre Weisz Bernát urnak lesz vendége.

* (Czuczor sirjára) a sz.-benedekiek díszes emléket állítanak, mely harmadfélt ezer forintba kerül. Ugyane szerzet megrendelése folytán nem sokára elkészül a boldogult költő és tudós arczképe is.

* (A pesti takarékpénztár) azon kívül, hogy az inségesek fölsegelésére szánt 250,000 frtnyi kölcsönalapot csaknem megkettőztetvé, közelebbi választmányi ülésében 2000 frtot szavazott meg és utalványozott a pestmegyei szűkölködők részére.

* (Két arczkép.) A nemzeti muzeum igazgatósága lépéseket tön aziránt, hogy Mészáros Lázár és Kmetty István Brocke által festett arczképe Londonból hazahozassék. E történeti becsü arczképeket a Cobden-család őrizte meg számunkra.

* (A zenész-segélyező egyesület bálja.) A zenész-segélyező egyesület fényes táncvigalmat szándékozik rendezni, melyet nagy hangverseny előzend meg. E hangversenyen a testvér-fővárosi dalárdák három karéneket fognak együttesen előadni.

* (Jótékony-ság.) Deville János, Heckenast Gusztáv nyomdájának egykori ügyvezetője, végrendeletileg tetemes összeget hagyományozott különféle intézeteknek, és ugyan a Landerer és Heckenast-féle nyomda betegápolási pénztárának 300 frtot, a magyar írók segélyegyletének 300 frtot, a Kisfaludy-társaságnak 300 frtot, az akademia alaptökéjére 300 frtot, a nemzeti színház nyugdíj-intézetének 300 frtot, a pesti szegény-gyermek-kórháznak 300 frtot, a Josephinum-árvaháznak 300 frtot, a pesti szegények házának 300 frtot, a pesti vakok intézetének 300 frtot, s a budai magyar népszínháznak 200 frtot. — Ragyogó emléke a nemeslelkűségnek!

* (Szabadi Frank Ignác) 100 frtnyi alapítványt tett a zenész-segélyező egyesület javára.

* (Rónay Jácint,) kitünő tudományu hazánk fia, Pestre érkezett s valószínűleg állandóan itt marad. Mondják, hogy az akademiai jegyzőségre van kiszemelve, mások szerint tanári állást fog nyerni az egyetemen.

* (Zenekari egyesület.) Fővárosunkban „zenekari egyesület“ van alakulóban, mely művészek és műkedvelőkből állva, évenként nagyobb-szerű és meghatározott számú hangversenyek rendezé-

sét tűzné ki czélul. A megalakítandó zenekar vezetésére Huber Károly, színházi karnagy ajánlkozott

* (Szikla-omlás.) A Sz.-Gellérthegyről nem régg egy nagy kőszikla elváltván, alázuhan s egy házikót összetört; ember-élet — szerencsére — nem esett áldozatul. E szikla-omlás már nem az első eset, s azért fölötte czélszerű, sőt kívánatos volna némi előintézkedéseket tenni a könnyen bekövetkezhető nagyobb szerencsétlenség elhárítása végett.

* (A pesti sakk-clubb) közelebb végbe ment közgyűlésén elnökké Erkel Ferencz választatott meg; alelnök, lett dr. Bródi Lipót, titkár Bartalus István pénztárnok Günther N. A választmány hat tagból áll.

* (Tánczvigalmak.) A budai nőegylet szegényei javára a népszínházban tánczvigalmat rendezett. Ugyanott az országos lelenezház javára febr. 2-án tartanak bált. A felnőtt vakok részére alapítandó intézet alaptökéjének gyarapítására a vidalóban terveznek egy táncmulatságot rendezni, — végre a nyomdászok is megtartják segélyegyletök javára évenként adni szokott tánczvigalmukat. A budai polytechnikusoknak is lesz báljok, s hirszerint a jogászok egy újabb tanácskozásban abban állapodtak meg, hogy ők is rendeznek tánczvigalmat.

* A „nemzeti dalkör“ dalestélye) e hó 19-én fényes, s oly nagyszámú közönség részvéte mellett tartatott meg, minőt még egy dalestélyen sem láttunk. A műsor minden száma tetszést aratott; különösen kiemelendő Ballázs-Bognár Vilma a. művészi éneke, ki a „Szevillai borbély“ból egy áriát, azután egy mazurkát adott elő, s végül két népdallal kedveskedett. Az éneket táncz követte. E dalestélyt számos képviselő is megtisztelvé jelenlétével.

* (A „Griff“ mint phoenix.) A leégett „Griff“ vendéglő kikel hamvaiból; tulajdonosa, Westermayer ur, e nagy telken háromemeletes szállodát emeltet, mely a nemzeti színház környékének díszét nagyon fogja emelni. A munkálatokat már megkezdték.

* (Feltámadt éleztlapja.) Bus Vitéz „Fekete Leves“ című éleztlapja ujra megindult; az első szám e hó 13-án jelent meg — az 1861 iki szakácskönyv szerint berántva. Előfizetési ára fél-évre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr.

* (Figyelmeztetjük t. olvasóinkat) Bayer Karolina nőnevelde-tulajdonosnő „első magyar országosan engedélyezett gouvernanteokat elhelyező intézetére,“ Pesten, a belvárosban barátok terén 9-dik sz. I-ső emelet. Ezen, a nagyméltóságú magyar kir. helytartótanács által engedélyezett elhelyező-intézet ajánl szakmájokban valódi képességgel bíró gouvernanteokat, társalgónőket, tanítónőket, bonneokat, nevelőket és tanítókat. Ezen intézet előljárónője összekötésben áll Európa legjobb képezdésével, melyekben gouvernanteok és nevelők készíttetnek elő és a magas nemesség és t. cz. uraságok kívánságait,

ha öt gouvernante vagy más tanerő választásánál bizalmukkal megtisztelik, annival sikeresebben reményli kielégíthetni, mivel évek sora óta áll egy nevelő-intézet élén, s ennek folytán épen e szakban tapasztalatokat szerzett. Azon t. cz. családok, melyek gouvernanteot, vagy bonnet keresnek, valamint a helykeresők is 1 frt. 50 krt. fizetnek előlegesen előjegyzési díj fejében. Ezen előjegyzési díj által biztosítatik az intézet tevékeny törekvése. Az intézet által eszközölt elhelyezés esetében, közvetítési díj fejében, mind a két fél részéről az elhelyezett egyéniség évi fizetésének 3 százötödét fizetendő az intézet részére, azonnal az elhelyezés megtörténte után. A külföldről valamely idegen nyelv könnyebb eltanulhatása végett fiu- vagy leánygyermek megszerzéseért 15 ft. fizetetik. Ének, zene, rajz, festészet, nyelvek vagy más tudományokban órákat adó tanító, vagy tanítónő elhelyezése után 3 frt. díj teendő le. Szegényebb sorsu tanítók és tanítónők különös tekintetben fognak részesülni. Értekezhetni: 11—1 óráig délelőtt és 5—7 óráig délután.

Vidéki pósta.

△ (Disztagok.) A szolnoki kaszinó Deák Ferenczet és Ghiczzy Kálmánt állandó disztagokul választotta.

△ (Jóteknyczélú hangverseny.) Pápan Prosztr hangversenyt rendezett a kolera-járvány alatt árván maradt szegény gyermekek segélyezésére. A hangverseny nagy közönség részvéte mellett a „Griff“ vendéglő termében tartott meg, melyet a vendéglős a jóteknyczél iránti tekintetből ingyen engedett át.

△ (Olvasó-egylet.) Pádon olvasó-egylet alakult, melynek részére Szilassy György ur tizenhárom lapot rendelt meg. Éljen!

△ (Szerencsétlenség.) A Balaton mellékéről írják, hogy Kenesénél tizenegy pór a jégre ment, valószínűleg halászni, azonban a gyenge jégkéreg beszakadt s kettő közülök a hideg hullámsirban lelte halálát. E szomorú eset nagy vigyázatra inti az ottani halászokat.

△ (Vörhenyjárvány.) Mezőföldről írják, hogy ott a gyermekek közt a vörheny nagy mérvben mutatkozik; alig van helység, melyet egészen kikerült volna e járvány, mely ha torokgyikkal párosulva lép fel, sok áldozatot szed.

△ (Jóteknyczélú hagyományozás.) Petrich Sándor csúzi birtokos végrendeletében szépen emlékezett meg hazai intézetünkről; így az akademiának 1000 ftot, a nemzeti színháznak 1000 ftot, a nemzeti múzeumnak 500 ftot, és a magyar írói segélyegyletnek szintén 500 ftot hagyományozott. Áldás emlékére!

△ (Tudományos felolvasások.) Marosvásárhelyt több tudományos férfiu egyesült a végre, hogy a természettudományok különféle ágaiból családiasan zártkörű felolvasásokat tartsanak, különös tekintettel a nőkre, s öt előadásra

1 ftjával felhívást tettek közzé, minek az a szép eredménye lön, hogy az első felolvasás 150 résztvevő előtt folyt le.

△ (Hubay szintársulata) már elhagyá Győrt. Ott három hó alatt 68 előadást tartott, s a tiszta jövedelem 5000 ftra ment. A győriek lelkesen pártolják a művészetet.

△ (Rózsa Sándorról.) A lapok közölték, hogy Rózsa Sándor fogságának hátralevő ideje elengedtetvén, már haza is utazott Szegedre. A szegedi lap ellenben azt írja, hogy e hírről ott semmitsem tudnak, s minthogy Rózsa Sándor már azóta hazaérkezhetett volna, e hir valószínűleg csak — kacsá.

△ (Keszthelyről) írják, hogy az ottani felsőbb gazdasági intézet hallgatói segélyegyletük javára e hó 30-án táncvizigalmat rendeznek.

△ (Gőzmalom.) Győrött egy előkelő bécsi nagykereskedő a Dunaparton gőzmalomot szándékozik részvények útján építtetni; maga e nagykereskedőház 200,000 ft. erejéig venne részt a kibocsátandó részvényekben, ezenkívül pedig ugyancsak 200,000 ftig nyitna hitelt az életbelépő társulatnak.

△ (Gyilkosság.) A lelei pusztán egy dróttostót halva találtak. A testén ejtett szurásokból kiténik, hogy vasvillával ölték meg. A tetteseknek még semmi nyoma.

△ (A szegedi színházról.) Kocsisovszky szinigazgató a napokban minden tagjának felmondá a szerződést egy hónapra. Ez annyit jelent, hogy a készfizetés még csak egy hóig tart. Hogy ezután mi történik, azt egyedül a szinigazgató ur tudja, — ha ugyan tudja?

A nagyvilágból.

(A párisi világkiállítás) ünnepélyes megnyitása ápril hó 1-ső napjára van határozva.

(Lesage születési helye.) A „Gil-Blas“ és a „Diable boiteux“ szerzőjének születési helye eddig ismeretlen volt, három város — Páris, Vannes és Rhuis — vetélkedett őt szülőföldjének nevezhetni. Végre napfényre került a költő keresztneve s ebből kiviláglott, hogy Lesage 1668. nov. 8-án Sarreauban, Bretagneban született.

(A lübecki színházban) Hugo Victor „A tenger munkásai“ című regénye drámává alakítva adatott elő. Hatásos vala a demonstráció, hogy a Giliathot elnyelni akaró polyp feje nagyon hasonlított — Bismarckéhoz.

(Nagy Péter császár élete.) Ily című könyv megjelenéséről beszélnek Berlinben, mely mű orosz források után lenne írva. Megjelenését annál kíváncsiabban várják, mert nem tudni, kiknek tollából kerül ki.

(Georges k. a.) Franciaország egyik legnagyobb drámai színésznője, jan. 11-kén meghalt Párisban, 80-éves korában. Georges k. a., — mondja a „France“, — amaz utolsó színésznők közé tartozott, kik tisztán megőrzék a drámai mű-

vészét szép hagyományát. — Nagy dicsőséget és roppant vagyont szerzett, s majdnem nyomorban s elfeledve halt meg.

‡ (Ég és.) A párisi Nouveautés-színház, mely csak nemrég nyitattott meg, leégett. Szerencsére a tűz még az előadás megkezdése előtt ütött ki, különben bizonyára számos emberélet is esett volna áldozatul. A színház, hir szerint, csak kis összegig volt biztosítva, ezért az igazgatót nagy kár érte. A császár azonnal 2000 frankot küldött neki a tagok részére.

‡ (A frogmorei mauzoleum.) Azon mauzoleum költségei, melyet Viktória, Angolország királynője elhunyt herceg férjének emlékére emeltet, már 150,000 font sterlinget tesznek; az egész nagyszerű mű azonban még távol áll befejeztetésétől.

‡ (Szedő nők.) A nők emancipatiója a munka által itt-ott némi haladást tesz. Így Berlinben Janke ur könyvnyomdájában termet állított föl nők számára. Ugyancsak Berlinben egylet áll fönn, melynek célja a nők keresetképességét előmozdítani, s Janke ur azokat alkalmazza, kiket ez egylet ajánl.

‡ (A párisi Institut) öt akadémiajának tisztsége a folyó évre következőleg alakult meg: a francia akadémia igazgatója: de Remurat; irodafőnök: de Sacy; a régészeti akadémia elnöke: Longpérier, alelnöke: Rénier; a tudományos akadémia elnöke: Chevreul, alelnöke: Delannay; a szépművészeti akadémia elnöke: Lefuel, alelnöke: Lehman; az erkölcsi és politikai tudományok akadémiajának elnöke: Parieu, alelnöke: Renouard.

‡ (Vízáradások Angliában.) Angliában a huzamos eszések következtében beállott vízáradások mindenütt nagy károkat okoznak. Windsor mellett a Themse kiáradt s az egész környéket elborította; York grófság egészen víz alatt áll; Sunderland vidékén 16,000 font sterlingre becsülik a vízáradások által okozott károkat. Ezenfelül még több emberélet is elveszett.

‡ (A párisiak félelme.) Franciaországban is árvizektől tartanak. A párisiak különösen aggódnak a Szajna folytonos áradása miatt. Lille városának utcáit a folyam egészen elárasztá s némely pinczékben ölnyi magasságban áll a víz.

‡ (Guizot) a francia történelmi társulat elnökévé választott meg.

‡ (A Párisba érkezett japáni küldöttség) azért jött Európába, hogy a legujabb katonai rendszereket tanulmányozza, minthogy már Japánban is abbahagyják az eddig ott divott elavult rendszert. — Lám, a japániak is haladnak a korrall!

Egyveleg.

— Az árvák Londonban. A száz angol négy-szegmértöldnyi területen, melyet London ma elfoglal, 3600 utcán mintegy három millió ember mozog oly szorosan egymásmellett s — mondhatni — egymás fölött, hogy közlekedésükre a föld szí-

nén már nincs elegendő hely, s azért a föld- és vizalatti, valamint az utcák és házak fölötti vas-pályák mindig szükségesebbé válnak. Az életnek e szakadatlan küzdelme naponkint több vagy kevesebb áldozatot követel, kik vagy megsebesülnek, vagy meghalnak, vagy a munkára képtelenné tétetnek, vagy árvaságra jutnak. Nevezetesen sok munkás vesz el foglalkozásának közepette, kiket részint a gépek és szekerek kerekéi zúznak össze, részint a hullámok nyelnek el, részint a számtalan kőszén- és vasbányák temetnek el elevenen. E sok szerencsétlent rendszeren még több, gyámol- és vigasznélküli özvegy és árva siratja.

Azt gondolhatnók, hogy ily körülmények közt a szegénység és nyomor csakhamar győzelmet ülend a gazdagság és jóllét fölött; azonban az angol nép rendkívül szívós életerővel bír, s e könnyörtelen küzdelem sok részvét- s jótékonyiságnak lesz szülőanyjává, mint ezt Londonban a mindenrendű szerencsétlenek részére alapított 650 intézete a könyörületnek és segélynek — fényesen bizonyítja. E jótékony intézetek legtöbbje önkényes adományokból tartja fönn magát, melyek évenkint több millióra rugnak. E mesés nagyságu pénzszegek mind a gazdagok és szerencsések tárczájából folynak, kik az életküzdelemben győztesek lőnek. Így légujabb Londonnak egy dúsgazdag kereskedője, az amerikai Peabody, először 150,000, azután ismét 100,000 font sterlinget (több mint harmadfél millió forint) adományozott szorgalmas munkások számára építendő házakra.

Hogy e jótékony intézetek közt az árvaházak a legfontosabb helyek egyikét foglalják el, magától érthető. Lépjünk be a „British Orphan Asylum“ nevet viselő árvaházba, melyet önkényt készített női munkák kiállításának és eladásának bevételéből közelebb 1700 font sterlingnyi önkényes adománnyal leptek meg.

Az árvaház nagy, szellős, téres, s 200 fi- és leánygyermek számára van berendezve. A tanuló-, alvó-, étkező-, dolgozó- és játéktér, valamint a testgyakorló és mulató helyiségek rend, tisztaság, tágasság s derűtség által tűnnek ki.

A gyermekek tantermében a térképek, rajzok — mind általuk készítve — épen annyi szorgalomról, mint ügyességéről tanuskodnak. A tanulás és játék közt naponkint néhány óra van szentelve kertii vagy kézműi munkákra; a leányok kötni, varrni, himezni, horgolni, szabni, főzni s gazdaszszonykodni tanulnak. Munka után rendszeren játék s lelket és testet erősítő s vidító testgyakorlat következik. Különösen sok élvezetet találnak a kis műkedvelők a zenében; — zenekaruk leginkább fuvolásokból és dobosokból áll, melyet még egy-pár trombitás és háromszögverő egészít ki.

Ha a csemetyű hívására az étterembe megyünk, meggyőződünk, hogy a jó étletszinnel bíró növendékeknek étvágyuk sem rosszabb. Az étterem óriási nagy s mondhatni szép. A gyermekek a legnagyobb rendben foglalják el helyeiket, s imádság után derekasan hozzálátanak egyszerű, de izletes és tápláló ebédjükhöz.

